

ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS

JÚL 1999

ROČNÍK 7

BANKING JOURNAL

JULY 1999

VOLUME VII

NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA
NATIONAL
BANK OF
SLOVAKIA

7

BLATNOC

CIELE MENOVEJ POLITIKY NBS

koncom roku 1998. Okrem vlastných analýz mala k dispozícii len vládny program, resp. jeho ekonomickú časť. Ekonomickí pozorovatelia tento krok NBS očakávali, keďže sa zmenili východiská, ktoré mala centrálna banka pri zostavovaní menového programu na rok 1999.

„Centrálna banka reaguje konkretizáciou menového programu na rok 1999 na zavedené hospodárske opatrenia vlády, pričom tieto opatrenia podporuje a prispieje k urýchleniu dosiahnutia pozitívnych výsledkov. Včasná sanácia makroekonomických nerovnováh, prejavujúcich sa schodkom verejných financií a bežného účtu platobnej bilancie, a obnova zdravého rastu ekonomiky urýchlí proces začleňovania Slovenska do nadnárodných hospodárskych štruktúr, predovšetkým OECD a Európskej únie“, uviedol V. Masár.

Cieľ konkretizovaného menového programu Národnej banky Slovenska na rok 1999 je:

- čistá inflácia 6,0 až 7,5 %
- celková koncoročná inflácia 13,5 až 15,5 %
- priemerná inflácia 10 až 11 %

za predpokladu:

- rastu HDP v stálych cenách o 2 %
- dosiahnutia zlepšenia podielu bežného účtu platobnej bilancie na 5,3 % z HDP,

príčom

- fiskálny deficit by nemal prekročiť 26 mld. Sk, t.j. 3,3 % z HDP.

Rast peňažnej zásoby, meranej agregátom M2, by sa mal pohybovať v intervale 6 % až 8,8 %,

príčom

- rast úverov podnikom a obyvateľstvu by mal dosiahnuť 3,6 až 6,9 % na medziročnej báze.

Základný cieľ menovej politiky NBS, t.j. udržiavanie stability meny, sa nemení.

S. Babincová, foto: C. Kerekes

Dňa 14. 6. 1999 prijala Banková rada NBS konkretizovaný menový program na rok 1999. Cieľ konkretizovaného menového programu predstavil guvernér Národnej banky Slovenska Vladimír Masár na tlačovej konferencii konanej 17. júna 1999 v Bratislave.

Uviedol, že „zostavenie programu bolo komplikované obmedzenou možnosťou kvantifikácie dopadu zmien v ekonomike na budúci vývoj“. Národná banka Slovenska vytvárala menový program na tento rok

I. strana obálky / Front Cover

K významným numizmatickým pamiatkam patria početné medaily a plakety s cyrilometodským motívom. Sprítomňujú historické osobnosti, ktoré úzko súvisia s našim prvým štátnym útvarom – Veľkomoravskou ríšou. Solúnski bratia Cyril a Metod prichádzajú roku 863 z Byzancie na Veľkú Moravu, aby tu ako vierožvestcovia šíрили kresťanstvo a položili základ nielen v náboženskej ale aj v právnej a kultúrnej sfére. V súvislosti s touto činnosťou tu vzniklo slovanské písmo, zrodilo sa slovanské písomníctvo, literatúra, ktorá sa stala trvalým základom kultúry časti južných a všetkých východných Slovanov.

In the Bank's collection of coins and medals, there are numerous medals and plaques commemorating two outstanding personalities in Slovak history: Saint Cyril and Methodius, the missionaries who were closely connected with the Greater Moravia, first state formation in our area. The brothers Cyril and Methodius, called Apostles by the Slavs, came from Byzantium in 863 BC to spread the Christian faith among the population of Greater Moravia. They laid the foundation of the Christian church, the legal system, and Slavonic literature. They also introduced the Cyrillic alphabet, which is now used by some southern, and all eastern Slavs.

PhDr. E. Minarovičová

NA AKTUÁLNU TÉMU

Konkretizácia menového programu NBS na rok 1999	2
Updated Monetary Programme of the NBS for 1999	31

Ing. Adela Hošková, PhD.

Priame zahraničné investície na Slovensku v roku 1998	5
Foreign Direct Investment in Slovakia in 1998	34

Prof. Ing. Ladislav Unčovský, DrSc.

Kapacita a výkony bankovníctva EMU a Slovenska	8
Capacity and Output of Banking in EMU and Slovakia	

MARKETINGOVÝ MANAŽMENT

Doc. Ing. Jaroslav Kita, CSc.

Marketingový manažment bankovej pobočky – II. časť	12
Marketing Management at Branch Offices of Banks – Part II	

PREDSTAVUJEME

Jacques de Larosiére	16
----------------------------	----

Protokol o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky	19
Protocol on Statutes of the European Systems of Central Banks and the European Central Bank	

ZO ZAHRANIČIA

Doc. Ing. Viktória Čejková, PhD.

O možnostiach prepájania bankových a poisťovacích operácií	22
Possibilities for the Combination of Banking and Insurance Transactions	

GALÉRIA OSOBNOSTÍ

Mgr. Mária Kačková

Ivan Daxner	25
-------------------	----

PAMÄTNÉ MINCE

Ing. Vladimír Bušša, Ing. Dagmar Flaché

Významná kapitola z histórie mincovníctva na pamätných zlatých a strieborných minciach	26
Gold and Silver Coins Commemorating the History of Minting in Slovakia	

Vybrané ukazovatele hospodárskeho a menového vývoja SR	30
Selected Indicators on Economic and Monetary Developments of the SR	

BIATEC
Odborný bankový časopis
júl 1999

Vydavateľ / Published by:

Národná banka Slovenska
National Bank of Slovakia

Redakčná rada / Editorial Council:

Ing. Vladimír Masár (predseda),
Mgr. Soňa Babincová, PhD., Eva
Barliková, Ing. Adam Celušák, CSc.,
Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc.,
Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz,
Doc. Ing. Jozef Makúch, CSc.,
Ing. Gabriela Miklóšová, Ing. Miroslav
Marenčík, Ing. Pavol Ochotnický, CSc.,
Doc. Ing. Anna Pilková, CSc. MBA,
Ing. Monika Siegelová,
Doc. Dr. Ing. Vladimír Valach

Redakcia / Editorial Staff:

šéfredaktorka / Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 5953 3542

zástupkyňa šéfredaktorky / Editor
Ing. Alica Polóniová ☎ 5953 3544

výtvarná redaktorka / Graphics Editor
Anna Chovanová ☎ 5953 3543

Adresa redakcie / Editorial Office:

Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 813 25 Bratislava
tel.: 5953 3542, 5953 3543, 5953 3544,
tel./fax: 368 524

Objednávky na inzerciu prijíma redakcia:
☎ 5953 3543

Počet vydání: 12-krát do roka

Cena výtlačku:

19,10 Sk vrátane DPH + poštovné

Ročné predplatné:

229 Sk vrátane DPH + poštovné

Tlač / Printed by: i + i print, spol. s r.o.
Mlynské Luhy 27, 821 05 Bratislava

Predplatné, distribúcia a reklamácie /
Subscription and distributed by:

PNS, a. s., Košická 1,
813 80 Bratislava, tel.: 506 343 68

Termín odovzdania rukopisov:

6. 7. 1999

Dátum vydania: 19. 7. 1999

Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

1. strana obálky / Front Cover:

foto: Mikuláš Červeňanský

Internet: <http://www.nbs.sk>

KONKRETIZÁCIA MENOVÉHO PROGRAMU NBS NA ROK 1999

*Dňa 14. 6. 1999 prijala Banková rada Národnej banky Slovenska
konkretizovaný menový program na rok 1999.*

Národná banka Slovenska každoročne, s prihliadnutím na aktuálny menovo-politický a hospodársky vývoj, konkretizuje ciele a zámery menovej politiky formulované v menovom programe, vypracovanom ku koncu predchádzajúceho roka. Pri konkretizácii menového programu NBS na rok 1999 bolo nevyhnutné okrem aktuálneho vývoja zohľadniť aj zmenu predpokladov, predovšetkým v oblasti predikovaného ekonomického rastu Slovenskej republiky a v oblasti celkovej hospodárskej politiky vlády SR. Samozrejme, NBS pri konkretizácii menového programu na zostávajúcu časť roka 1999 brala do úvahy aj turbulencie na devízovom trhu v máji tohto roku.

Predpoklady

V súvislosti s opustením fixného režimu výmenného kurzu slovenskej koruny a s predpokladanou zmenou hospodárskej politiky koncom roku 1998 bolo zostavenie Menového programu NBS na rok 1999 komplikované obmedzenou možnosťou kvantifikácie dopadu týchto zmien na budúci vývoj. Pri projekcii fiskálneho vývoja sa NBS opierala o programové vyhlásenie vlády, predovšetkým o jej zámer znížiť podiel fiskálneho deficitu z takmer 5 % hrubého domáceho produktu v roku 1998 na maximálne 2 % HDP v roku 1999. V súvislosti s nepoznaným rozsahom a rýchlosťou deregulácií nebolo možné kvantifikovať koncoročnú mieru inflácie. Preto si NBS stanovila cieľ v podobe čistej inflácie na úrovni 5 až 7 %, pričom každé zvyšovanie regulovaných cien v priemere o 10 % by zvýšilo medziročnú mieru inflácie o 2 % body.

V oblasti vývoja reálnej ekonomiky sme predpokladali spomaľovanie jej dynamiky z predpokladaných 5,9 % v roku 1998 na 3 % v roku 1999, čo malo byť ovplyvnené prijatím opatrení vlády SR na zníženie deficitu bežného účtu, ktorého podiel na HDP mal poklesnúť z 10,1 % v roku 1998 pod 6 % v tomto roku. Neuskutočnenie reštriktívnej fiskálnej politiky by negatívne ovplyvnilo vývoj výmenného kurzu a následne by tiež došlo k spomaľeniu ekonomického rastu. Z uvedeného dôvodu, ako aj z dôvodu krátkeho obdobia uplatňovania nového kurzového režimu a jeho samotnej podstaty sa NBS nevyjadrovala

k úrovni výmenného kurzu v roku 1999. V súlade s týmito predpokladmi, ako aj so zachovaním stabilizačnej funkcie menovej politiky, bol projektovaný vývoj hlavných menových agregátov. Rast peňažnej zásoby v roku 1999 nemal prekročiť 6 %, s čím bola konzistentná ročná dynamika rastu čistých domácich aktív 8 % a dynamika rastu úverov podnikom a obyvateľstvu 8,7 %.

V súvislosti so zmenami definitívnych údajov za rok 1998 v porovnaní s ich predbežnými odhadmi, najmä vo vývoji reálnej ekonomiky, ako aj s ohľadom na aktuálny vývoj odvetvových ukazovateľov a predovšetkým z dôvodu zásadných opatrení vlády s dopadom na všetky ekonomické sektory sa v porovnaní s menovým programom zmenili, resp. korigovali pri jeho konkretizácii ukazovatele cenového a hospodárskeho vývoja.

Fiskálne hospodárenie

Vývoj fiskálneho hospodárenia za prvé štyri mesiace tohto roka nenaznačoval odstránenie vplyvu negatívnych tendencií z minulosti, čím sa stalo naplnenie pôvodného cieľa redukcie podielu fiskálneho deficitu ohrozené. V porovnaní s výškou fiskálneho deficitu v objeme 16,4 mld. Sk, schválenou v zákone o štátnom rozpočte sa jeho tohtoročná hodnota približovala k úrovni 40 mld. Sk, predovšetkým v dôsledku odkladania nevyhnutných nápravných krokov.

Dňa 31. 5. 1999 prijala vláda stratégiu urýchlenia reforiem, súčasťou ktorej sú opatrenia na sanáciu verejného okruhu. Kvantifikáciou dopadu týchto opatrení na verejné financie predpokladáme dosiahnutie koncoročného deficitu fiskálneho okruhu vo výške 26 mld. Sk. Pri porovnaní so súčasným stavom predstavuje tento objem výrazné zlepšenie hospodárenia vlády, i keď pri porovnaní s pôvodnými predpokladmi menového programu sa horná hranica podielu fiskálneho deficitu na HDP zvýši na 3,3 %.

Nakoľko pri konkretizácii menového programu bol už známy rozsah a časový harmonogram opatrení hospodárskej politiky vlády na riešenie problémov makroekonomickej nerovnováhy a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky, bolo možné kvantifikovať ich dopad na úroveň spotrebiteľských cien v roku 1999 a v dôsledku toho modifikovať ciele stanovené v menovom programe. Vládou prijaté opatrenia sa nedotýkajú výlučne sektoru cien štátom regulovaných tovarov a služieb, ale prostredníctvom zvýšenia DPH, spotrebnej dane z tabaku a tabakových výrobkov, dane z uhľovodíkových palív a mazív a zavedením dovoznej prirážky, zahŕňujúcej 75 % dovážaných tovarov, majú dopad na všetky zložky spotrebného koša. Preto pristúpila Národná banka Slovenska v konkretizovanom menovom programe ku korekcii prognózy vývoja koncoročnej miery čistej inflácie na 6,0 až 7,5 %. Predpokladáme, že medziročná miera inflácie by sa mala ku koncu roka 1999 pohybovať v intervale 13,5 – 15,5 %, kým priemerná ročná miera inflácie by mala dosiahnuť 10 – 11 %.

Miera inflácie

Rast miery inflácie v roku 1999 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím je dôsledkom dočasného vplyvu nevyhnutných administratívnych prispôbení. Prorastový vplyv zvýšenia regulovaných cien na celkovú úroveň cien sa po jednom roku vyčerpá, v dôsledku čoho nie je potrebné a s ohľadom na budúci zdravý vývoj ani žiaduce, kompenzovať nárast cien zvyšovaním nominálnych príjmov, resp. prijímať výrazné a celoplošné kompenzačné opatrenia. Vyššia, než predpokladaná miera kompenzácie by sčasti eliminovala, redukovala priaznivý účinok opatrení a zvýšila by tak časový horizont, ako aj nákladovosť celkového stabilizačného a ozdravného procesu ekonomiky. Krátkodobá reštrikcia je, pri úsilí o zmiernenie fundamentálnych nerovnováh zapríčinených nadmernou spotrebou v minulom období, nevyhnutná. Rovnako bolo a je nevyhnutným zvyšovanie štátom regulovaných cien s cieľom postupného odstraňovania disproporcií medzi skutočnými nákladmi a realizač-

nou cenou v podnikoch zabezpečujúcich výkony v oblasti s regulovanými cenami. Ako bolo spomenuté, vplyv deregulácií je jednosmerný, trvá iba 12 mesiacov a následne by sa inflácia mala vrátiť na pôvodnú úroveň.

Rast HDP

Výrazné zníženie dynamiky rastu HDP v poslednom štvrtroku sa prejavilo v spomalení jeho vývoja v roku 1998 na 4,4 %, v porovnaní s odhadovaným 5,9 %-ným rastom v Modifikovanom menovom programe na rok 1998. Začiatok spomaľovania ekonomického vývoja už v roku 1998 spolu s prijatými opatreniami vlády obmedzujúcimi domáci dopyt, viedol NBS k zmene predikcie rastu HDP v roku 1999 na 2 % v konkretizovanom menovom programe v porovnaní s 3 % očakávanými v pôvodnom menovom programe. Zníženie tempa rastu HDP súvisí aj s aktuálnym vývojom jednotlivých odvetví za prvé štyri mesiace, ako aj s tým, že ozdravné opatrenia vlády budú ešte len prijaté. Preto s ich pozitívnym vplyvom na výkonnosť ekonomiky možno počítať až v strednodobom horizonte. Efekt prijatých opatrení sa okamžite prejaví znížením verejných výdavkov a tým aj bežných príjmov obyvateľstva, čo spôsobí pokles spotreby a investičného dopytu.

Popri poklese domáceho dopytu očakáva NBS zlepšenie zahranično-obchodnej bilancie, ktorej deficit by sa mal v porovnaní s minuloročným znížiť o 36,1 mld. Sk na 44,0 mld. Sk a to aj napriek očakávanému spomaleniu rastu ekonomík našich najväčších obchodných partnerov. Kým na vývoj vývozu (6,7 %) môže pozitívne pôsobiť znehodnotenie výmenného kurzu slovenskej koruny, tak na pokles dovozu (-1,9 %) bude pôsobiť aj spomalenie rastu domáceho dopytu a zavedenie 7 %-nej dovoznej prirážky.

Bežný účet platobnej bilancie

Na výšku deficitu tak obchodnej bilancie, ako aj celého bežného účtu platobnej bilancie bude mať podstatný vplyv objem disponibilných zahraničných zdrojov na jeho prefinancovanie. V rámci odhadu veľkosti zdrojov na kapitálovom a finančnom účte platobnej bilancie sme vychádzali z predikcie objemu čerpania zahraničných úverov podnikovej sféry a vlády SR. Celkové zdroje podnikového sektora by mali byť posilnené aj očakávaným zvýšeným prílevom priamych zahraničných investícií, ktorých význam je o to väčší, že sú zároveň podporou štrukturálnej refor-

my s budúcim efektom na rast vývozu. Po zohľadnení prílevu zahraničných zdrojov, priaznivého vývoja obchodnej bilancie a zvýšených nárokov na plnenie dlhovej služby odhadujeme, že pomer deficitu bežného účtu platobnej bilancie na HDP dosiahne v roku 1999 v závislosti od použitého výmenného kurzu 5,3 % až 6,4 %, t. j. 1,2 mld. USD.

Predikovaný vývoj v zahraničnoobchodnej výmene tak v sebe zahŕňa kombináciu vplyvov z očakávaného prílevu zahraničných zdrojov, obmedzenia domáceho dopytu a zavedenia dovoznej prirážky. Vzhľadom na veľkosť bežného účtu majú posledné dva faktory len parciálny význam. Ich efekt sa výraznejšie prejaví až v prípade iného ako predikovaného vývoja zahraničných úverových a iných zdrojov.

Veľkosť prílevu zahraničných zdrojov determinuje domácu ponuku peňazí a peňažný agregát M2 by mal dosiahnuť 6 – 8,8 %-ný medziročný rast, čomu zodpovedá tempo rastu úverov podnikom a obyvateľstvu v intervale 3,6 – 6,9 %. Menová politika centrálnej banky v oblasti ovplyvňovania vývoja menových agregátov bude zameraná na elimináciu možnej inflačnej infekcie zo sektora regulovaných cien do ostatných zložiek spotrebného koša, pričom po vyčerpaní vplyvu administratívnych opatrení na rast cenovej hladiny očakávame obnovenie dezinflačnej menovej politiky. V súčasnosti uplatňované nástroje menovej politiky NBS sa nemenia.

Kurzová politika

Prístup NBS v oblasti kurzovej politiky zostáva rovnako nezmenený, t. j. uskutočňovanie intervencií za účelom zmiernenia volatility vývoja výmenného kurzu. Za podmienky úspešnej implementácie opatrení vlády SR s prejavom v zmiernení tlakov na deficit obchodnej bilancie predpokladáme udržanie výmenného kurzu na úrovni blízkej súčasnemu stavu. Zvyšovanie miezd a prijatie nevhodných kompenzačných opatrení by výrazne ohrozovalo vývoj obchodnej bilancie, ako i očakávania domácich a zahraničných investorov s dopadom na znehodnotenie výmenného kurzu.

Napriek tomu, že základný cieľ menovej politiky NBS, t. j. udržiavanie stability meny, sa nemení, kľúčový význam pre vývoj inflácie, ako aj výmenného kurzu slovenskej koruny majú v súčasnosti opatrenia vlády. Inštrumentárium, ktoré má NBS k dispozícii, jej umožňuje len korigovať, nie priamo riadiť ekonomický vývoj.

Národná banka Slovenska v súčasnosti venuje zvýšenú pozornosť riadeniu úrokových sadzieb. Prostredníctvom riadenia úrovne prebytočných rezerv bankového sektora pôsobí proti ich nadmernej volati-

lite s cieľom udržiavať ich na súčasnej úrovni. Priestor pre efektívne zníženie úrokových sadzieb vznikne až v období pozitívnych signálov z naplňovania ozdravných opatrení vlády, najskôr v 4. štvrťroku 1999. Aktuálna úroveň úrokových sadzieb, rovnako ako objem disponibilných zdrojov použiteľných na poskytovanie nových úverov sú závislé od vývoja v oblasti verejných financií.

Vzhľadom na zvýšenú citlivosť ceny korunových zdrojov na pohyb výmenného kurzu slovenskej koruny, NBS nemôže garantovať stabilitu úrokových sadzieb v prípade vzniku kurzových turbulencií, analogických k májovej kríze, nakoľko tieto budú podriadené snahe o obnovenie stability vývoja výmenného kurzu.

Cieľ konkretizovaného menového programu NBS na rok 1999 je:

- čistá inflácia 6,0 – 7,5 %, celková koncoročná inflácia 13,5 – 15,5 % a priemerná inflácia 10 – 11 %,

za predpokladu:

- rastu HDP v stálych cenách o 2 %
- dosiahnutia zlepšenia podielu bežného účtu platobnej bilancie na 5,3 % z HDP,

pričom

- fiskálny deficit by nemal prekročiť 26 mld. Sk, t. j. 3,3 % z HDP.

Rast peňažnej zásoby, meranej agregátom M2, by sa mal pohybovať v intervale 6 % až 8,8 %.

pričom

- rast úverov podnikom a obyvateľstvu by mal dosiahnuť 3,6 – 6,9 % na medziročnej báze.

Konkretizáciou menového programu na rok 1999 Národná banka Slovenska reaguje na zavedené hospodárske opatrenia, ktorých prijatím vláda sleduje nápravu nežiaduceho stavu ekonomiky. NBS výkonom svojej menovej politiky a stanovenými cieľmi toto úsilie vlády podporuje, čím prispieje k urýchleniu dosiahnutia pozitívnych výsledkov. Včasná sanácia makroekonomických nerovnováh, prejavujúcich sa schodkom verejných financií a bežného účtu platobnej bilancie, a obnova zdravého rastu ekonomiky urýchli proces začleňovania Slovenska do nadnárodných hospodárskych štruktúr, predovšetkým OECD a Európskej únie.

PRIAME ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE NA SLOVENSKU V ROKU 1998

Ing. Adela Hošková, PhD.
Inštitút menových a finančných štúdií NBS Bratislava

Z troch hlavných súčastí zahraničného kapitálu sú najefektívnejšou formou priame zahraničné investície (PZI). Ide predovšetkým o tie, ktoré vchádzajú do našej ekonomiky dlhodobou a do výrobných činností. Pri vhodnom výbere zahraničného partnera pôsobia všestranne pozitívne, jednak na podnikovú sféru, ďalej na veľkú časť makroekonomických ukazovateľov, súhrnne na obchodnú a platobnú bilanciu. Na rozdiel od zahraničných úverov nezvyšujú zadlženosť krajiny.

Osobitným problémom, na ktorý sme sa zamerali, bolo vyčlenenie obchodných organizácií zo súboru spoločných a sto-percentne vlastnených organizácií zahraničných investorov, aby bolo možné kvantifikovať vplyv PZI, ktoré vchádzajú priamo do výroby v spätnej väzbe na obchodnú bilanciu. To znamená stanoviť úroveň ich kapitalizácie v rámci ekonomiky Slovenska, ako aj ich proexportnú intenzitu a zároveň podiel na celkovom exporte Slovenska.

Prílev priamych zahraničných investícií

Tab. 1 Vývoj priamych zahraničných investícií

Rok	Objem vstupu v mil. Sk	Prírastok voči predchádzajúcemu roku	
		v mil. Sk	v %
1994	23 840	–	–
1995	31 533	7 693	132,3
1996	43 414	11 881	137,7
1997	54 181	10 767	124,8
1998	69 698	15 517	128,6

Oproti roku 1997 možno konštatovať výraznejší prílev PZI do našej ekonomiky, čo bolo spôsobené predovšetkým vstupom troch veľkých aktivít do odboru spracovania kovov a potravinárskeho odboru.

Prílev PZI v roku 1998 z hľadiska nového zoskupenia krajín je v tab. 2.

Tab. 2

Kraj	Rok 1998 v %	Rok 1998 v mil. Sk	Rok 1997 v %
Bratislava, Bratislavský kraj	30,8	3 780	62,6
Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky kraj	24,7	3 034	31,6
Banskobystrický, Žilinský kraj	3,9	477	4,9
Prešovský, Košický kraj	40,6	4 982	0,9
Spolu	100,0	12 273	100,0

Poznámka: Údaje sú v netto prírastku, t.j. bez kurzových zmien, ktoré v roku 1998 predstavovali 1 921 mil. Sk za podnikovú sféru.

V regionálnom rozložení PZI nastal oproti roku 1997 výrazný posun v rámci Slovenska. Objem PZI sa dominantne presunul na východ, ktorý bol doposiaľ takmer bez zahraničných aktivít. Spôsobili to dva objemovo vysoké vstupy do odboru spracovania kovov.

Štruktúra prílevu PZI v rokoch 1984 – 1998 z hľadiska ich pôvodu je v tab. 3.

Tab. 3

	v mld. Sk	v %
NSR	14,5	20,8
Rakúsko	13,0	18,7
USA	9,7	13,9
V. Británia	6,4	9,2
Holandsko	9,3	13,3
Francúzsko	4,5	6,5
Česká republika	6,1	8,7
Belgicko	0,7	1,0
Ostatné krajiny	5,5	7,9
Spolu	69,7	100,0

Prílev PZI z dlhodobého hľadiska je z pohľadu jednotlivých krajín pomerne vyrovnaný. Na prvých miestach majú stabilnú pozíciu NSR, Rakúsko, USA, V. Británia a Česká republika, ktorej podiel v súčasnosti mierne poklesol.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa stav na prvých štyroch miestach nezmenil. Česká republika sa vplyvom odle-

Tab. 4 Stav PZI podľa odvetvového smerovania v roku 1998

Odvetvia podľa OKEČ	v mil. Sk	Podiel z celkového objemu PZI v %
Priemyselná výroba	34,3	49,2
Ťažba nerastných surovín	0,9	1,3
Výroba a rozvod elektriny, plynu	0,4	0,6
Stavebníctvo	1,5	2,2
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel	12,3	17,6
Hotely, reštaurácie	0,7	1,0
Doprava, skladovanie, spoje	2,3	3,3
Peňažníctvo, poisovníctvo	15,4	22,1
Nehnuteľnosti, prenájom a ob- chodné služby, výskum a vývoj	1,8	2,6
Ostatné verejné služby	0,1	0,1
Spolu	69,7	100,0

vu PZI zo Slovenska o jedno miesto posunula za Francúzsko. Nové postavenie nadobudol Gibraltár vysokým vkladom PZI do potravinárskeho priemyslu v prvom polroku 1998.

Ak porovnáme údaje za rok 1998 s údajmi za predchádzajúce roky (zatiaľ neprešli revíziou, ale neočakávajú sa výraznejšie zmeny), môžeme konštatovať, že rozloženie PZI v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je pomerne stabilné. Pozitívnym trendom je mierne zvýšenie podielu v priemysle (v dôsledku troch významných vstupov) a v danej súvislosti aj úmerné zníženie podielu obchodu. Inak sa z hľadiska odvetvového členenia nezaznamenávajú žiadne výraznejšie zmeny.

Odlev priamych zahraničných investícií

Smerovanie vývozu PZI v roku 1998 vykazuje oproti predchádzajúcemu obdobiu posun v podieloch odlevu PZI. Na prvom mieste je i naďalej smerovanie do Českej republiky s 15 % zvýšením podielu a na druhom mieste je už tradične Maďarská republika so zvýšeným podielom oproti roku 1998 o 21 %. Znížil sa podstatný objem podielu ostatných krajín, najmä Ukrajiny.

Tab. 5 Vývoz PZI zo Slovenska v roku 1998 podľa krajín

	v mil. Sk	v %
Maďarská republika	1 954,0	43,7
Česká republika	2 934,0	65,7
Lichtenštajnsko	- 851,0*	- 19,1
Ostatné krajiny	430,0	9,7
Spolu	4 467,0	100,0

*Objem PZI, ktoré SR v r. 1998 spätne odkúpila

Tab. 6 Vývoz PZI v roku 1998 podľa odvetví

	v mil. Sk	v %
Priemysel	408,0	9,1
Vývoz elektriny a plynu	204,0	4,6
Stavebníctvo	8,0	0,2
Veľkoobchod, maloobchod	1 185,0	26,3
Peňažníctvo, poisťovníctvo	1 634,0	36,6
Nehnuteľnosti, prenájom	707,0	15,8
Ostatné odvetvia	321,0	7,4
Spolu	4 467,0	100,0

Tab. 7 PZI podľa vybraných krajín v USD

Krajina	1993		1994		1995		1996		1997	
	Spolu	Na 1 obyv.	Spolu	Na 1 obyv.	Spolu	Na 1 obyv.	Spolu	Na 1 obyv.	Spolu	Na 1 obyv.
Česko	2 153	209,0	3 191	309,8	5 923	575,0	7 061	685,5	6 763	656,6
Maďarsko	6 632	643,9	8 316	807,4	13 265	1 287,9	16 093	1 562,4	17 529	1 701,8
Poľsko	2 828	73,5	4 321	112,3	6 832	177,5	12 028	312,4	17 705	459,9
Slovensko	366	93,8	552	141,5	733	187,9	1 328	340,5	1 517	388,9
Slovinsko	954	479,4	1 331	668,8	1 745	876,9	1 934	971,9	2 400	1 206,0

Zdroj: Foreign Direct Investment in Central and East European Countries and the Former Soviet Union, WIIW, Wien, júl 1998 (celkové objemy prílevu PZI)

Odvetvové smerovanie PZI v roku 1998 zo Slovenska znamená taktiež štrukturálne zmeny oproti predchádzajúcemu roku. Najvyššia časť smerovala do peňažníctva a poisťovníctva v dôsledku zriaďovania nových foriem bankových zastupiteľských inštitúcií.

Druhý najväčší odlev smeruje do obchodnej činnosti, čo je pre prvé obdobie tradične charakteristické: rýchla návratnosť kapitálu a malá rizikovosť. Rádovo rovnako sa pohybuje odlev PZI do odvetvia výroby a rozvodu elektriny a plynu, kde oproti predchádzajúcemu roku takmer nedošlo k zmene.

Na porovnanie uvádzame v tab. 7 údaje o príleve PZI do susedných krajín (prevažne bývalých krajín RVHP).

Uvedené údaje v absolútnych hodnotách dokumentujú celkovo najnižší prílev PZI na Slovensko v porovnaní s ostatnými krajinami za celé sledované obdobie. Trochu lepší je stav pri porovnaní na obyvateľa v rámci jednotlivých krajín, kde sme do roku 1996 figurovali na štvrtom mieste a až v roku 1997 sme klesli na piate, teda posledné miesto.

Vplyv PZI na obchodnú a platobnú bilanciu

Vzhľadom na obmedzený rozsah slovenského trhu je pre hodnotenie PZI v spoločných alebo stopercentne vlastných podnikoch významný podiel na obchodnej a platobnej bilancii. Získané údaje poskytujú obraz o tom, ako sa jednotlivým spoločným podnikom darí spätne kapitalizovať svoju činnosť v rámci našej ekonomiky.

Výpočet podielu spoločných a stopercentne vlastných zahraničných organizácií na exporte a importe Slovenska sledujeme piaty rok. Vychádzame zo štatistického výkazu DEV

Tab. 8 Vývoz a dovoz za vybraný súbor organizácií (v mil. Sk)

Rok	Spoločné podniky				Slovensko spolu	
	Vývoz	Podiel na celk. vývoze v %	Dovoz	Podiel na celk. dovoze v %	Vývoz	Dovoz
1994	63 649	37	65 703	42	171 972	156 042
1995	85 564	34	89 953	36	254 099	252 311
1996	96 523	36	131 700	39	270 628	335 165
1997	108 229	37	152 821	44	295 574	345 049
1998	120 671	32	158 554	35	375 921	456 713

1-12 NBS. V kombinácii s výkazom Prehľad upísaného kapitálu podľa krajín možno uvedené údaje z celého súboru vybrať podľa identifikačného čísla.

Na základe údajov z rokov 1994 – 1997 možno konštatovať v zásade ustálený vývoj: podiel vývozu spoločných podnikov na celkovom vývoze zo Slovenska sa pohyboval medzi 37 až 32 %. V dovoze bol podobný stav – rozsah relatívnych údajov za uvedené obdobie sa pohyboval v rozmedzí 44 – 35 %.

Z hľadiska vývoja sa v roku 1998 dosiahli najnižšie výsledky za sledované obdobie, a to tak na strane vývozu, ako i dovozu. V relatívnom vyjadrení to predstavuje zníženie o 5 % vo vývoze a na strane dovozu zníženie o 9 %.

Keď sa pozrieme na výsledky jednotlivých podnikov (ktoré na základe predpisu NBS nemožno zverejniť), možno konštatovať, že u mnohých podnikov na strane vývozu dochádza k miernemu poklesu vývozu: napr. v odvetviach chémie, strojárstva (kovospracujúci priemysel sa udržiava na stabilnej úrovni) a v odvetviach bielej techniky, lodiarstva priemyslu a čiastočne v niektorých podnikoch chemického priemyslu zaznamenávame zvýšenie vývozu.

Na strane dovozu dochádza k zvýšeniu takmer v každom odbore i v rámci podnikov. Iba v odbore kovospracujúceho priemyslu je situácia stabilná, t.j. takmer nezmenená oproti roku 1997. Najväčší nárast je v petrochémii, telekomunikáciách a potravinárskych výrobkoch. K celkovému zníženiu objemu dovozu spoločných podnikov došlo jednak znížením objemu dovozu obchodných organizácií, ako i tým, že určitý počet spoločných podnikov sa v roku 1998 na dovoze nepodieľal.

Výčlenenie obchodných organizácií

V našich prehľadoch, ktorými už piaty rok sledujeme vplyv PZI na obchodnú a platobnú bilanciu, je položka dovozu pravidelne v každom sledovanom roku výraznejšie vyššia.

Doposiaľ sme nemali možnosť zistiť konkrétne príčiny, predpokladali sme však, že by to mohli spôsobovať dovozné objemy predovšetkým veľkých obchodných organizácií.

V tomto roku sme sa pokúsili očistiť objemy dovozu a vývozu spoločných a stopercentne vlastnených organizácií zahraničnými investormi o objemy dovozu a vývozu obchodných organizácií: č. OKEČ 50 – obchod s motorovými vozidlami, č. 51 – veľkoobchod, č. 52 – maloobchod. Spolu ide asi o 730 organizácií. Dospeli sme k nasledujúcim výsledkom:

v mil. Sk

Obchodné organizácie	Dovoz	Vývoz
50 motorové vozidlá	14 183	–
51 veľkoobchod	38 287	6 058
52 maloobchod	1 421	588
Spolu	53 891	6 646

Rozdiel – prevýšenie dovozu: 47 255

Celkový dovoz PZI

rok 1998	158 554
z toho obchodné organizácie	– 53 891
Rozdiel bez obch. org.	104 663

Celkový vývoz PZI

rok 1998	120 671
z toho obchodné organizácie	– 6 646
Rozdiel bez obch. org.	114 025
Rozdiel v prospech vývozu: 9 362	

Zovšeobecnenie výsledkov

- Uvedenými prepočtami sa potvrdzuje náš predpoklad, že trvalé prevýšenie objemu dovozu za spoločné podniky evidentne spôsobujú obchodné organizácie. Podľa jednotlivých údajov ide predovšetkým o malý počet veľkých firiem, z čoho podstatnú časť tvorí dovoz motorových vozidiel. Inak je dovoz rozptýlený do množstva malých organizácií, ako i sortimentnej štruktúry.

- Vývoz v obchodných organizáciách je sústredný iba do skupiny tovarov č. 51 – veľkoobchod (v č. 50 sa nevyskytujú a v č. 52 figurujú iba dve položky), kde dominuje vývoz tovarov z chemického priemyslu, približne 3,4 mld. Sk. Ostatná časť vývozu veľkoobchodu je taktiež rozptýlená do menších objemových položiek.

- Zaujímavé sú aj relatívne údaje:

Podiel obchodných organizácií v dovoze na celkovom dovoze PZI v roku 1998 je 34,0 % a na celkovom dovoze za Slovensko 11,7 %.

Podiel vývozu obchodných organizácií na celkovom vývoze PZI v roku 1998 predstavuje 5,5 % a na celkovom vývoze za Slovensko 1,8 %.

Podiel objemu dovozu ostatných sektorov PZI (bez obchodných organizácií) na celkovom dovoze PZI za rok 1998 je 66,0 % a na celkovom dovoze za Slovensko 22,9 %.

Podiel objemu vývozu ostatných sektorov PZI (bez obchodných organizácií) na celkovom vývoze PZI za rok 1998 je 94,5 % a na celkovom vývoze za Slovensko 30,3 %.

Z týchto výsledkov možno konštatovať dva hlavné závery:

- Pomerne malý objem vstupu PZI (bez obchodných organizácií) sa na celkovom objeme vývozu Slovenska dokáže skapitalizovať vo výške 30,3 %.

- A naopak, tie isté podniky sa na celkovom objeme dovozu za Slovensko podieľajú 22,9 %.

To potvrdzuje naše závery z predchádzajúcich prác, že spoločné podniky s podielovým či stopercentným vlastníctvom PZI zachovávajú pozitívny trend, t.j. neodčerpávajú väčšie množstvo devíz vo svojich nábehových rokoch, ale naopak, pozitívne pôsobia na obchodnú a platobnú bilanciu krajiny solídnu úrovňou svojho exportu.

Ďalším významným poznatkom je skutočnosť, že u nás etablované výrobné spoločné podniky sú proexportne orientované; čo je z hľadiska nášho malého trhu pochopiteľné. Dokazuje to podiel ostatných sektorov PZI (bez obchodných organizácií) na celkovom vývoze PZI, t.j. 94,5 % a na celkovom vývoze za Slovensko 30,3 %.

Poznámka: Tab. 1 – 6 a tab. 8 – zdroj NBS

KAPACITA A VÝKONY BANKOVNÍCTVA EMU A SLOVENSKA

Prof. Ing. Ladislav Unčovský, DrSc., Ekonomická univerzita v Bratislave

V súvislosti so vznikom a rozvojom Európskej menovej únie, veľká pozornosť sa venuje účinkom tohto systému na jednotlivé zložky ekonomiky Európskej únie. Takúto štúdiu, venovanú účinkom EMU na bankový systém EU, uverejnila Európska centrálna banka [1]. Kapacitu komerčného bankovníctva krajín EMU charakterizujú údaje uvedené v tab. 1.

Tab. 1 Ukazovatele kapacity bankového systému EU

	1985	1990	1995	1996	1997
Počet úverových ústavov	12 256	11 957	9 896	9 589	9 285
Počet pobočiek na 1000 obyvateľov	0,52	0,51	0,49	0,48	0,48
Počet bankomatov na 1000 obyvateľov	0,10	0,20	0,36	0,40	0,44
Počet zamestnancov bánk na 1000 obyvateľov	8,36	9,94	9,60	9,49	9,73

Z hľadiska perspektív vývoja našej ekonomiky v súvislosti so začleňovaním do EU je dôležité porovnať východiskovú situáciu v oblasti bankovníctva u nás.

Už v súvislosti so základnými údajmi z tab. 1. vznikajú problémy s porovnávaním údajov vzhľadom na ich definíciu. V uvedenom prameni sa ako základné jednotky používajú úverové ústavy (credit institutions), ktorých činnosť môže byť širšia, ako je činnosť obchodných bánk. Vymedzením náplne činnosti bánk v EU sa zaoberá napr. P. Dvořák v [2].

Počty úverových ústavov za jednotlivé štáty EMU sú uvedené v tab. 2. Celkovo majú klesajúcu tendenciu – z tab. je zrejme, že v rokoch 1985 – 1995 bol úbytok počtu ústavov 23,86 %, v rokoch 1985 – 1997 24,24 %.

Z jednotlivých štátov najväčší úbytok ústavov za obdobie 1985 – 1997 vykazuje Švédsko 68,93 %, Španielsko 40,14 %, Francúzsko 38,29 % a Nemecko 24,55 %, ktoré má celkovo neúmerne vysoký počet úverových ústavov (v tab. vyznačené kurzívou). Patria medzi ne súkromné banky, verejnoprávne úverové ústavy (sporiteľne a záložné centrály), družstevné banky a špeciálne banky (hypotekárne banky, stavebné sporiteľne a i.). Za obdobie 1980 – 1997 úbytok počtu peňažných ústavov dosiahol v Nemecku 33,20 %, v Rakúsku 37,62 %. Na druhej strane počet ústavov

vzrástol napr. v Holandsku, Portugalsku a Grécku. Najväčší rast 93,69 % vykázalo za toto obdobie Luxembursko.

Tab. 2 Počty úverových ústavov

	1980	1985	1990	1995	1996	1997
Francúzsko		2 105	2 027	1 469	1 407	1 299
Rakúsko	1 595	1 241	1 210	1 041	1 019	995
Taliansko	1 156	1 192	1 156	970	937	935
V. Británia				564	550	551
Španielsko		695	698	506	458	416
Fínsko	669	654	529	381	373	371
Švédsko		779	704	249	237	242
Portugalsko	35	224	260	233	228	235
Luxembursko	111	118	177	220	221	215
Belgicko	176	165	157	145	141	134
Dánsko	197	166	124	122	125	100
Holandsko		81	111	102	101	90
Írsko	61	58	48	56	62	70
Grécko	34	38	39	53	55	54
Nemecko	5 356	4 740	4 720	3 785	3 675	3 578
EU spolu	9 390	12 256	11 958	9 896	9 589	9 285

Počet obchodných bánk v Slovenskej republike podľa údajov NBS je uvedený v nasledujúcej tabuľke. V porovnaní s údajmi krajín EU nedosahuje ani úroveň najnižšie zaradeného štátu, Grécka. Presnejšie porovnanie by si vyžadovalo lepšie vymedzenie jednotlivých kategórií.

Tab. 2b Počet obchodných bánk v SR

	1993	1994	1995	1996	1997
Obchodné banky	26	27	29	31	30

Ako ďalší ukazovateľ, charakterizujúci kapacitu bankovej sústavy, uvádza Európska centrálna banka **počet pobočiek bánk na 1000 obyvateľov** (tab. 3). Tento ukazovateľ má taktiež klesajúci charakter. Od r. 1985 do r. 1995 klesol priemerný počet pobočiek bánk o 5,59 %. Za obdobie 1985 – 1997 bola hodnota poklesu 7,69 %.

V tab. 3. sú jednotlivé štáty usporiadané zostupne podľa počtu bankových pobočiek. Najvyšší počet pobočiek je v Španielsku. Najvyšší prírastok počtu pobočiek dosiahol Portugalsko, kde v rokoch 1980 – 1997 vzrástol ich počet o 272,73 %. Prírastok počtu pobočiek zaznamenalo aj Taliansko, Grécko, Írsko a Španielsko. Naopak, pokles počtu pobočiek je zrejmý vo Fínsku, Dánsku a Nemecku. Menší pokles možno konštatovať aj u ďalších štátov. Celkove však miera poklesu počtu pobočiek je menšia ako v prípade úverových ústavov.

Tab. 3 Počet pobočiek na 1000 obyvateľov

	1980	1985	1990	1995	1996	1997
Španielsko	0,62	0,76	0,83	0,93	0,95	0,97
Luxembursko	0,65	0,68	0,78	0,85	0,81	0,75
Belgicko		0,87	0,90	0,76	0,74	0,72
Rakúsko	0,45	0,47	0,58	0,58	0,58	0,58
Nemecko		0,61	0,63	0,59	0,58	0,57
Francúzsko	0,45	0,47	0,45	0,44	0,44	0,44
Taliansko	0,22	0,23	0,31	0,41	0,43	0,44
Holandsko	0,67	0,59	0,54	0,44	0,44	0,44
Dánsko	0,71	0,72	0,58	0,42	0,42	0,42
Portugalsko	0,11	0,15	0,20	0,35	0,38	0,41
Fínsko	0,80	0,89	0,58	0,38	0,34	0,32
Taliansko		0,24	0,27	0,29	0,30	0,32
V. Británia		0,38	0,35	0,33	0,32	0,32
Švédsko		0,42	0,38	0,30	0,28	0,29
Grécko		0,17	0,19	0,23	0,23	0,24
EU – priemer		0,52	0,51	0,49	0,48	0,48

Pri porovnaní postavenia Slovenska aj v tomto prípade by bolo vhodné podrobnejšie vymedziť pojem pobočka. Podľa údajov NBS v r. 1999 banky na Slovensku mali 1264 pobočiek a expositúr a 56 iných útvarov, spolu 1320 porovnateľných jednotiek. Pri počte obyvateľov za rok 1998 je hodnota počtu pobočiek na 1000 obyvateľov 0,24. Tým je bankovníctvo v SR asi na úrovni gréckych bánk, teda na poslednej priečke.

Ďalším ukazovateľom kapacity je **počet bankomatov na 1000 obyvateľov**, vyjadrujúci technický pokrok vývoja bankových služieb. Hodnota tohto indexu vzrástla v krajinách EMU najviac, a to v r. 1980 – 1997 o 340 %. Na prvom mieste je Španielsko pred Luxemburskom, Rakúskom a Portugalskom, kým Nemecko je až na 5. mieste.

Podľa údajov Združenia pre bankové karty v Bratislave o počte bankomatov na Slovensku a ich prepočítaní na 1000 obyvateľov, v porovnateľných rokoch možno Slovensko zaradiť na úroveň posledného poradia, o niečo lepšie ako Grécko (tab. 4b).

Štvrtý ukazovateľ kapacity bánk je **počet zamestnancov bánk na 1000 obyvateľov**. Ako vyplýva z tab. 1,

Tab. 4 Počet bankomatov na 1000 obyvateľov

	1985	1990	1995	1996	1997
Španielsko		0,46	0,66	0,76	0,86
Luxembursko			0,45	0,53	
Rakúsko	0,04	0,02	0,42	0,48	0,53
Portugalsko	0,01	0,06	0,36	0,45	0,52
Nemecko		0,18	0,44	0,46	0,50
Belgicko	0,06	0,08	0,35	0,41	0,49
Fínsko	0,14	0,57	0,47	0,45	0,45
Taliansko		0,17	0,38	0,42	0,44
Francúzsko	0,16	0,26	0,39	0,42	
Holandsko		0,18	0,36	0,37	0,38
V. Británia	0,18	0,25	0,29	0,31	0,38
Írsko	0,07	0,14	0,26	0,28	0,33
Švédsko	0,15	0,25	0,27	0,27	0,27
Dánsko		0,04	0,21	0,24	
Grécko		0,02	0,13	0,14	0,15
EU – priemer	0,10	0,20	0,36	0,40	0,44

Tab. 4b Počet bankomatov v SR

	1995	1996	1997
Počet bankomatov v SR	641	782	873
Počet bankomatov na 1000 obyvateľov	0,1195	0,1455	0,162

tento pomer v štátoch EU vzrástol od r. 1985 do r. 1997 z 8,36 na 9,49, t. j. o 13,52 %. Podrobné členenie podľa štátov je v tab. 5.

V rámci jednotlivých štátov má mimoriadne postavenie Luxembursko, a to v počte zamestnancov v bankovníctve na 1000 obyvateľov, ako aj v prírastku tohto počtu – od r. 1980 do r. 1997 vzrástol o 120,8 %. V Írsku, pri podstatne nižšom základe, bol rast 48,7 %. Naopak,

Tab. 5 Počet zamestnancov bánk na 1000 obyvateľov

	1980	1985	1990	1995	1996	1997
Rakúsko	8,28	8,94	9,86	9,78	9,64	9,43
Nemecko	8,67	9,46	11,10	9,28	9,17	9,16
V. Británia		8,03	8,98	7,98	7,91	9,07
Dánsko	9,40	10,20	10,60	8,90	8,30	8,10
Belgicko	6,90	7,26	7,94	7,56	7,50	7,57
Holandsko	7,60	7,54	7,86	7,13	7,22	7,19
Francúzsko		7,71	7,63	7,05	6,94	6,89
Španielsko	6,41	6,06	6,22	6,35	6,28	6,29
Írsko		4,23	4,99	6,40	6,50	6,29
Taliansko	4,87	5,66	5,92	6,23	6,14	6,00
Grécko	3,40	4,40	4,61	5,07	5,21	5,25
Fínsko	8,90	9,61	10,15	6,31	5,56	5,21
Švédsko		4,97	5,32	4,91	5,91	4,93
Luxembursko	20,72	25,37	41,78	44,90	45,02	45,75
EU – priemer		8,36	9,94	9,60	9,49	9,73

vo viacerých krajinách, ako vo Fínsku, Dánsku, Francúzsku, Španielsku a Portugalsku počet zamestnancov peňažníctva klesol. Najviac sa tento proces prejavil vo Fínsku, kde v rokoch 1980 – 1997 bol zaznamenaný pokles o 41,46 %.

Slovensko je v počte zamestnancov komerčných bánk na 1000 obyvateľov za všetkými krajinami EÚ. Vývoj na Slovensku v porovnateľných rokoch dokumentuje nasledujúca tabuľka:

	1995	1996	1997
Počet zamestnancov v peňažníctve a poisťovníctve SR	34 253	34 425	35 003
Počet zamestnancov komerčných bánk SR	21 193	23 535	23 917
Počet zamestnancov v peňažníctve a poisťovníctve na 1000 obyv.	6,37	6,41	6,5
Počet zamestnancov komerčných bánk na 1000 obyv.	3,9509	4,37886	4,3697

Ako doplnkový ukazateľ sa uvádza **relatívna výška priemerného platu v bankovníctve**, vyjadrená ako násobok priemerného platu v príslušnom štáte. Jednotlivé hodnoty sú uvedené v tab. 6.

Tab. 6 Priemerné platy v peňažníctve v pomere k celkovému príemeru

	1980	1985	1990	1995	1996	1997
Taliansko	213,80	220,00	212,00	219,50	219,50	
Luxembursko		161,00	160,00	185,00	182,00	178,00
Belgicko	171,00	179,45	183,32	167,18	172,78	167,67
Portugalsko	184,00	173,00	167,00	168,00	160,00	161,00
Francúzsko			153,00	168,00		
Španielsko		140,79	152,97	155,96	153,28	156,68
V. Británia		110,00	118,00	129,00	133,00	139,00
Holandsko	108,70	117,80	122,00	133,80	136,10	136,00
Švédsko		111,00	115,00	132,00	133,00	
Taliansko	101,81	125,51	116,00	117,00	118,00	
Fínsko	109,80	112,46	112,70	115,94	116,68	117,60
Dánsko	112,00	121,00	129,00	115,00	117,00	114,00
Grécko		114,00	110,00	106,00	106,00	105,00
EU – priemer		140,50	141,50	159,37	145,61	141,66

Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, že pomerom priemerného platu v peňažníctve a poisťovníctve k celkovému priemernému platu v národnom hospodárstve sa Slovensko umiestňuje hneď za najvyššie zaradeným Talianskom.

	1995	1996	1997
Priemerný plat v peňažníctve a poisťovníctve SR	13 529,00	15 361,00	17 886,00
Priemerný plat v NH SR	7 195,00	8 154,00	9 226,00
% platu v peň. a poist. k priemer. platu v NH	188,03	187,98	193,87

Relatívne najvyšší pomer medzi priemernými platmi v peňažníctve a celkovým priemerným platom je v Taliansku. Pri priemernom pomere platov v peňažníctve k celkovému príemeru v r. 1997 vo výške 141,66 % nadpriemerný rozdiel vykazuje Luxembursko, Belgicko, Portugalsko, Francúzsko a Španielsko. Údaje za Nemecko nie sú uvedené.

Ako ďalší kapacitný ukazovateľ sa používajú **aktíva úverových ústavov v pomere k HDP**, uvedené v tab. 7. Tento pomer dosahuje relatívne vysoké hodnoty, o čom svedčí aj výška priemeru, ktorá dosahuje za rok 1997 hodnotu 244,23. Nadpriemernú výšku aktív vykazujú štáty, ktorých bankovníctvo je tradične na vysokej úrovni. Bežnému porovnávaniu sa aj v prípade tohto ukazovateľa vymyká Luxembursko s hodnotou indexu 3 695,99. Nadpriemerné hodnoty vykazuje aj Veľká Británia, Írsko, Belgicko, Nemecko a Francúzsko.

Hodnoty pomeru aktív slovenských bánk k HDP sú uvedené v ďalšej tabuľke. Slovenské bankovníctvo sa hodnotou tohto ukazovateľa zaraďuje do časti stupnice pod váženým priemerom, pred Fínsko a Grécko.

Tab. 7 Aktíva úverových ústavov v pomere k HDP

	1980	1985	1990	1995	1996	1997
V. Británia		193,58	227,88	296,40	298,60	327,60
Írsko	144,59	111,85	145,16	195,45	223,02	299,05
Belgicko	174,80	248,35	260,80	278,65	291,98	294,17
Nemecko	166,74	185,14	220,24	222,95	239,51	255,82
Francúzsko	101,00	177,00	216,00	224,00	231,00	244,60
Rakúsko	182,98	224,77	222,80	230,59	233,36	238,38
Holandsko	116,00	141,00	190,00	194,00	203,00	227,00
Dánsko	178,00	214,00	240,00	203,00	213,00	220,00
Portugalsko	117,00	136,00	127,00	184,00	196,00	220,00
Švédsko		152,00	215,00	179,00	193,00	213,00
Španielsko	103,77	167,08	166,20	182,75	181,20	183,23
Taliansko	122,40	116,60	133,30	150,00	153,50	155,40
Fínsko	76,08	105,00	147,37	122,26	116,17	113,35
Grécko	72,82	93,14	93,62	96,26	98,09	102,03
Luxemb.	2 670,82	3 368,07	3 609,65	3 604,39	3 665,28	3 695,99
EU – váž. priemer		177,24	206,86	221,60	230,01	244,23

Kapacitu i výkony peňažných ústavov charakterizuje aj **pomer vkladov nebankového sektora v peňažných ústavoch k HDP**. Za štáty EÚ je uvedený v tab. 8.

Pomer vkladov k HDP dosahuje nadpriemerne vysoké hodnoty opäť najmä v niektorých krajinách, známych

	1995	1996	1997
HDP v mld. Sk	515,1	581,3	653,9
Aktíva komerčných bánk	597,9	716,6	776,8
Pomer aktív k HDP	116,1	123,3	118,8

vysokou úrovňou bankových služieb. Priemeru sa pritom opäť vymyká Luxembursko s hodnotou indexu 1 389,32 % za rok 1997. Viac než 100 % hodnoty HDP dosahujú vklady vo V. Británii, Dánsku, Írsku, Portugalsku, Belgicku a Nemecku.

Okrem výšky uvedeného pomeru je pozoruhodná aj dynamika tohto ukazovateľa, ktorá je najvyššia v Luxembursku, ale aj vo V. Británii, Írsku a Francúzsku. Naopak, klesajúcu tendenciu vykazuje Taliansko. Slovenské bankovníctvo vykazuje aj v prípade tohto ukazovateľa hodnotu pod priemerom EU. Nižšiu priemernú hodnotu vkladov k HDP má Švédsko, Fínsko a Taliansko.

Tab. 8 Pomer vkladov nebankového sektora v peňažných ústavoch k HDP

	1980	1985	1990	1995	1996	1997
V. Británia		136,79	187,35	215,80	209,80	222,50
Dánsko	138,00	142,00	158,00	148,00	151,00	154,00
Taliansko	75,83	56,75	72,63	93,07	101,33	122,11
Portugalsko	91,00	105,00	87,00	113,00	113,00	116,00
Belgicko	65,65	75,30	90,93	98,47	104,61	110,93
Nemecko	83,33	89,42	100,47	98,52	104,61	101,09
Rakúsko	72,03	84,66	95,15	100,51	100,19	98,71
Holandsko	57,00	61,00	91,00	90,00	90,00	93,00
Grécko	43,40	64,94	72,22	69,36	69,75	76,33
Španielsko		90,52	74,53	79,09	76,25	73,86
Francúzsko	25,40	58,80	73,70	62,70	64,00	67,30
Švédsko		46,77	48,24	46,76	50,99	52,93
Fínsko	39,80	47,38	51,46	56,04	52,14	49,11
Taliansko	66,20	59,70	53,30	37,80	37,40	38,30
Luxembursko	497,03	775,34	1 451,09	1 417,59	1 442,55	1 389,32
EU – váž. priemer		84,44	98,85	98,81	99,95	101,95

Na Slovensku pomer vkladov nebankového sektora v peňažných ústavoch k HDP dosahuje nasledujúce hodnoty:

	1996	1997
Vklady v kom. bankách	374,38	400,379
Pomer vkladov k HDP v %	64,4	61,2

Ako posledný ukazovateľ kapacity a výkonov peňažných ústavov používa Európska centrálna banka **pomer poskytnutých úverov k HDP**. Jeho hodnoty, zostupne zoradené podľa jednotlivých krajín EU, sú uvedené v tab. 9. Aj tento ukazovateľ sa správa podobne ako predchádzajúce dva. Nadpriemerné hodnoty vykazujú aj v tomto prípade štáty s najvýkonnejším bankovníc-

Tab. 9 Pomer úverov k HDP

	1980	1985	1990	1995	1996	1997
V. Británia		146,64	201,03	205,90	203,70	220,20
Taliansko	77,65	74,84	87,01	115,46	132,22	174,59
Holandsko	71,00	92,00	126,00	138,00	146,00	156,00
Nemecko	105,51	117,00	153,00	130,00	134,00	140,00
Dánsko	109,00	111,00	153,00	130,00	134,00	140,00
Švédsko		93,01	149,79	117,83	118,17	122,37
Rakúsko	83,72	100,73	114,40	117,81	118,57	121,24
Belgicko	80,86	81,16	91,97	99,47	98,34	96,98
Španielsko		71,50	80,34	81,10	82,64	87,53
Portugalsko	77,00	73,00	52,00	67,00	72,00	83,00
Francúzsko	31,00	75,60	87,30	82,70	79,70	81,20
Taliansko	50,90	47,50	61,90	65,90	64,80	66,60
Fínsko	49,17	59,12	87,79	66,34	62,73	57,97
Grécko	38,56	39,04	35,76	32,64	34,48	35,92
Luxembursko	936,80	1 079,57	865,10	680,54	676,45	692,27
EU – váž. priemer		96,34	116,68	116,89	118,46	123,86

tvom. Okrem Luxemburska s mimoriadne vysokým pomerom (avšak nižším, než u predchádzajúcich dvoch) sem patrí V. Británia, Írsko, Holandsko, Nemecko a Dánsko.

	1996	1997
Úvery komerč. bánk v mld. Sk	338,770	342,323
Pomer úverov k HDP	58,3	52,4

Zodpovedajúce hodnoty za SR sú v poslednej tabuľke. Slovensko sa hodnotou tohto ukazovateľa umiestňuje na konci stupnice, opäť pred Grécko.

Literatúra:

1. Possible Effects of EMU on the EU Banking Systems in the Medium to Long Term, European Central Bank, Frankfurt n/M 1999.
2. Dvořák, P.: Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty, Linde, Praha 1999.
3. Údaje Štatistického úradu Slovenskej republiky.
4. Údaje Národnej banky Slovenska.

MARKETINGOVÝ MANAŽMENT BANKOVEJ POBOČKY

II. časť

Doc. Ing. Jaroslav Kita, CSc., Ekonomická univerzita v Bratislave

Pokračovanie z č. 6/99

Marketingový plán je základným nástrojom, ktorý uvádza do súladu prostriedky realizácie v rámci obchodnej politiky, tzn. prvky marketingového mixu (výrobok, cena distribúcia, komunikácia a čoraz viac servis po predaji). Hoci vypracovanie marketingového mixu pobočky musí spĺňať tie isté požiadavky, ktoré sa kladú na vzájomnú závislosť a koherentnosť prvkov mixu, ako je tomu na úrovni ústredia, pobočka napriek tomu nemá možnosť vplývať na celkový komplex prvkov marketingu.

Produktová politika sa týka pobočky v menšej miere, politika komunikácie vo veľkej miere závisí od reklamnej kampane ústredia, distribučná politika sa obmedzuje na zriaďovanie nových distribučných miest. Hoci sú prvky marketingového mixu na úrovni pobočky limitované, napriek tomu existujú. Týkajú sa najmä štyroch typov politík:

- distribúcie,
- predaja,
- komunikácie,
- kvality.

Distribučná politika

Zvládnutie distribúcie je určitým dokladom ovládania marketingu. Distribučná politika sa realizuje v úzkej súčinnosti s ústredím banky.

S rozvojom informačných technológií a ich väčšou dostupnosťou pre širokú verejnosť sa pre poskytovanie bankových služieb otvárajú nové distribučné kanály. Ich tvorba sa orientuje na starostlivú adaptáciu trhovým segmentom.

Súčasný formy pobočiek majú multiproduktový a multi-servisný charakter. Slúžia obyčajne všetkým zákazníkom. V budúcnosti však budú podliehať rýchlym zmenám. Aj napriek tomu, že niektoré pobočky budú pôsobiť vo veľkých aglomeráciách, ich počet všeobecne bude klesať. Budú postupne nahradzované inými spôsobmi distribúcie. K novým typom distribúcie patria:

Distribučné miesta so zníženým počtom pracovníkov

Pôjde o distribučné miesta, kde by mal byť klient pohotovito obslužený. Poskytovanie služieb môže byť zabezpečené hosteskami, resp. automatmi. Informácie klient získka prostredníctvom medzičlánkov, ktoré budú plniť úlohu lekára poskytujúceho všeobecnú diagnostiku. Pôjde o ponuku najmä štandardných produktov. Distribučné miesto

by malo byť v blízkosti sídiel klientov. Niektoré z nich budú zamestnávať stabilný personál, resp. personál na skrátený pracovný úväzok.

Distribučné miesta s komplexnou obsluhou klienta

V tejto forme distribúcie klient nájde produkty, služby, poradenstvo zodpovedajúce jeho potrebám. Pod jednou strechou je sústredená banková pobočka, poisťovňa, agentúra s nemovitostami, bankové automaty, advokáti, notári a finanční poradcovia. Tento typ distribučných miest by sa mal rozvíjať v najbližších rokoch v krajinách Európskej únie.

Distribučné miesta výlučne určené podnikom

Zvláštnosťou tohto typu distribučných miest je, že sú určené malým a stredným podnikom. Podniková klientela v nich nájde informácie a služby, ktoré zodpovedajú jej obchodnej a výrobnjej činnosti.

Majetkové poradenstvo banky

Rozvoj tejto formy distribučných miest predpokladá stanovenie hranice výšky majetku, ktorá je predpokladom využívania služieb tohto typu. Pobočka sa musí vyznačovať vysokou úrovňou prijatia klienta. Pracovníci sa nezaoberajú bežným vedením vkladov. Základná úloha spočíva v poradenstve v majetkových záležitostiach. Ide o ponuku špecifických techník k produktom.

Ponuka bankových a poisťovacích produktov priamo u klienta

Priama distribúcia klientovi sa v budúcnosti týka najmä spotrebného tovaru. Predpokladá sa, že v prvých desaťročiach 21. storočia sa maloobchod nebude rozširovať v smere zvyšovania predajnej plochy v m². Obchod sa bude transformovať smerom k domácnostiam spotrebiteľov,

Odhaduje sa, že v dvadsiatich rokoch 21. storočia bude už každá domácnosť vybavená v krajinách Európskej únie telemediami. Tento jav spôsobí posun v aplikácii marketingových techník pokiaľ ide o kontakty s klientami. Prejavom týchto tendencií v súčasnosti je Home Banking – bezdokladový platobný styk medzi bankou a klientom. Dáta platobného styku a zúčtovania sú odovzdávané prenosom elektronickými linkami prostredníctvom modemov cez verejnú telefónnu sieť. Home Banking umožňuje klientele zasielať platobné príkazy cez tuzemský platobný styk a z banky preberať výpisy z účtov v slovenských korunách i v cudzích menách. V budúcnosti budú poskytované služby komplexnejšie: pôjde o použitie expertných systémov, ktoré umožnia vypracovať individuálnu bilanciú v oblasti finančnej, ale i poistenia, prevody medzi bankami, prístup k informačnej banke údajov.

Špecializované mini-pobočky

Snaha odpovedať na špecifické potreby homogénnej klientely vedie niektoré banky k diferenciacii distribučných miest. V USA sa už vytvorili špecializované pobočky zamerané na mladých, starých, slepých, slobodné matky, nedoslýchavých atď.

Okrem úlohy navrhovať nové typy distribučných kanálov v príslušných územných oblastiach, manažéri pobočiek musia napomáhať útvorom marketingu ústredia, ale i vedúcim produktov, trhov a distribučných kanálov pri riadení a koordinácii celkovej distribučnej siete.

Lokálny merchandising

Lokálny merchandising koncentruje internú a externú politiku vybavenosti distribučného kanála s cieľom optimalizovať rast počtu klientov a komercializovať produkty a služby. Je súčasťou mikromarketingu a je ovplyvňovaný nasledujúcimi faktormi:

- finančnými,
- obchodnými,
- technologickými.

Prvá skupina faktorov vyžaduje zvyšovanie objemu predaja, zlepšovať rentabilitu, znižovať prevádzkové náklady, znižovať riziká atď.

Druhá skupina faktorov vyžaduje zvyšovať konkurencieschopnosť. Merchandising má prvoradú úlohu v uspokojovaní klienta. Z tohto dôvodu je treba sa orientovať na hlavné trhové segmenty, zvyšovať obchodnú produktivitu, rozvíjať trhové podiely, zlepšovať úroveň poskytovaných služieb a ich kvalitu.

Tretia skupina faktorov súvisí so zavádzaním nových technológií, ktoré umožňujú reagovať na predchádzajúce dve skupiny činiteľov a vplýva na to, aby pobočka banky bola lepšie organizovaná a fungovala s menšími nákladmi.

Súhrn uvedených faktorov vedie k uplatneniu nových vzťahov medzi bankovou inštitúciou a klientelou, ktoré spôsobujú reorganizáciu distribučných ciest.

Merchandising je nástrojom prispôbenia sa distribúcie budúcim požiadavkám, medzi ktoré patria:

- vývoj k čoraz vyššej špecializácii distribučných kanálov;
- separácia bežných operácií, ktoré sú ponechávané automatom od poradenstva;
- integrovanie nových technológií v lokálnom merchandisingu.

Tieto zmeny zdôrazňujú význam architektonických riešení bánk a aplikácie dizajnu v bankách. Hlavný problém však spočíva v tom, že sa znižuje počet priamych kontaktov klient – pracovník pobočky. Dochádza k vyfudňovaniu bánk, pretože veľká časť obyvateľstva si už neželá udržiavať vzťah s bankou len prostredníctvom príslušného distribučného miesta, ale tiež cez distribučné kanály, ktoré zodpovedajú jeho spôsobu života. Jedným z riešení tohto stavu je rozvoj nových technológií a ich integrácia s marketingovým mixom distribučnej siete a merchandisingom miesta predaja.

Nové technológie nie sú účelom samy pre seba, ale prostriedkom ponuky nových produktov a služieb klientom a rozvoja vzťahového prístupu, ktorý sa zakladá na systéme zodpovedajúcich prostriedkov poradenskej činnosti. V tomto kontexte ich integrácia s distribučným miestom musí sledovať, aby ponuka produktov a služieb rešpektovala princípy merchandisingu: od jednoduchšieho k zložitejšiemu (samoobsluha s poradenstvom), od štandardného k dôvernému vzťahu, od väčšieho počtu kontaktov k individuálnemu vzťahu.

Integrácia nových technológií do bankovej činnosti nesmie byť sprevádzaná roztržkou tradičných vzťahov s klientom. Má napomáhať rešpektovaniu rozdielnosti správania podľa spotrebiteľských segmentov, aby sa zachoval a rozvíjal vývoj, ktorý je vlastný tradičným vzťahom s klientom. Nové technológie zavádzané do bankovej praxe sa stávajú prostriedkom, ktorý posilňuje a rozvíja distribučnú sieť.

Predaj

Predávať v duchu marketingovej filozofie predpokladá pochopiť proces tvorby služieb. Proces v priebehu ktorého sa služba poskytuje sa vyznačuje týmito zvláštnosťami, ktoré podmieňujú jeho efektívnosť:

- personál a prostredie, v ktorom sa služba poskytuje;
- systém organizácie poskytovania služieb;
- kvalita služby;
- samotný klient;
- ostatní klienti prostredníctvom správania sa a požiadaviek.

Predaj vyžaduje určitú hranicu medzi potrebami inštitúcie a očakávaniami klienta. Predaj vyvoláva novú úvahu o úlohe predávajúceho v prístupe ku klientovi. Predaj z marketingového hľadiska akcentuje dosiahnutie zisku, tvorby imidžu, zachovanie dlhodobých vzťahov s klientelou, orientáciu na trhový segment a úvahu o budúcom vývoji trhu. Predaj súvisí s riadením obchodného personálu (pravovníkov „prvej línie“). V pobočke, kde je uzatvorenie transakcie konečnou etapou marketingového úsilia,

výber pracovníkov „prvej línie“ predstavuje kľúčovú úlohu, pretože vnímaná kvalita služieb závisí od kvality interakcie medzi pracovníkom banky a klientom. V interakcii pracovník banky – klient by prípadné zlyhanie zamestnanca neznamenal len finančné a materiálové straty, ale čo je oveľa horšie, aj stratu dôvery klienta. V minulosti pracovník banky len reagoval na požiadavky klienta, dnes sa od neho očakáva prevzatie iniciatívy so zameraním na poradenstvo.

Budúcnosť pobočky sa bude vyznačovať lepšou koordináciou rôznych typov distribučných sietí. Pôjde o harmonizáciu dvoch komplementárnych funkcií:

- tej, ktorá súvisí s náborom nových klientov;
- a funkcie kultivácie aktuálneho klienta.

Súlad činnosti pobočky s obchodným personálom sa musí realizovať v úzkom kontakte s priamym marketingom.

Metodológia, nástroje a techniky používané na riadenie obchodného personálu nie sú ničím špecifické v bankách. Naproti tomu je potrebné zdôrazniť niektoré špecifiká prieskumu trhu. Ide o dva typy prístupu:

- prístup poradenský,
- prístup selektívny.

Tradičný prístup sa opiera o detailnú charakteristiku produktov a služieb. Poradenský prístup sa snaží najmä o komunikáciu s klientom. Klientovi sa neponúkajú všetky produkty banky, ale odporúčajú sa iba niektoré z hľadiska potrieb klienta.

Priamy marketing

Niektorí v oblasti bankovníctva a marketingu sa domnievajú, že aplikácia priameho marketingu v bankách vytvorí z neho do roku 2010 nástroj predaja prvého stupňa dôležitosti. Priamy marketing zahŕňa techniky predaja a komunikácie, ktoré majú niektoré charakteristiky spoločné. Využívanie údajov karty klientov umožňuje aplikovať osobnú komunikáciu a umožňuje orientáciu predajného úsilia na presne stanovený segment. Priamy marketing pôvodne predstavoval hlavne písomnú komunikáciu vhodnej správy klientovi. Náklady na tento typ obchodnej správy aj v súčasnosti predstavujú približne polovicu nákladov priameho marketingu, ktorý sa usiluje spojiť produkt s vhodným typom klienta na základe vytvorenia trvalého vzťahu medzi pobočkou a klientom. Priamy marketing možno považovať za typ interaktívneho alebo vzťahového marketingu, ktorý spočíva v identifikácii a uspokojovaní potrieb klienta na základe dlhodobého individualizovaného vzťahu.

Jeho cieľom je predaj bankové produkty. To znamená, že sa snaží o zmenu správania klientely: transformovať potenciálneho klienta v reálneho klienta pobočky, priležitostného v pravidelného klienta, zvýšiť spotrebu produktov už získaného klienta a reaktivovať klienta, ktorý prejavil záujem o bankové produkty. Na rozdiel od klasického predaja, priamy marketing nezahŕňa fyzický kontakt medzi obchodnými personálom pobočky a klientom. V priebehu posledných rokov sa priamy marketing zme-

nil. Masový marketing sa stal marketingom personalizovaným a navyše sa stal strategickým, čo predstavuje koncepciu maximarketingu.

V tomto novom kontexte sa priamy marketing stal strategickým nástrojom prvého stupňa dôležitosti. Má prvoradú úlohu v komunikačných stratégiách. Zohral dôležitú úlohu v transformácii masového marketingu v prospech marketingu individualizovaného.

Univerzalizácia ponuky na slovenskom bankovom trhu vedie k tomu, že trh je čoraz viac nasýtený bankovými produktami a cieľové trhy sa stávajú užšími, klienti nevernejšími. Voči týmto mikrosegmentom je nezmyslom používať nediferencovaný marketing. Je potrebné sa orientovať na úzke cieľové trhy a pôsobiť tak, aby klienti zostávali verní bankovej pobočke, skôr než sa usilovať o rozširovanie ich počtu. V budúcnosti nepôjde teda o získavanie rozsiahlych trhov, ale skôr o koncentráciu na mikrosegmenty a o presvedčovanie každého klienta, aby ostal verný pobočke. Banková pobočka smeruje k orientácii k novému typu marketingového prístupu – k marketingu na mieru. Tento prístup spočíva v identifikácii potrieb, hodnôt, preferencií klientely. Ak je v rámci tohto prístupu už klient získaný pobočkou banky sa oň zaujíma, všimá si jeho potreby a navrhuje mu dynamicky vyvíjajúce sa ponuky z hľadiska jeho potrieb: banková pobočka prechádza od kultúry produktu ku kultúre klienta. V tomto novom prístupe priamy marketing nadobúda konštruktívny a strategický charakter. Stratégia vernosti klienta je súčasťou stratégie dobývania trhu. Treba si uvedomiť, že v súčasnosti náklady na získanie nového klienta sú 4 až 5-krát vyššie ako náklady spojené so získaním verných klientov.

Nové konkurenčné prostredie bude klásť nároky na techniky segmentácie, ktoré považuje priamy marketing za pragmatický nástroj. Predpokladmi úspechu bankovej pobočky sú:

- posilnenie komunikácie s klientom,
- doplnenie ponuky produktov a služieb, ktoré súvisia s prioritnými očakávaniami,
- získanie klienta pre prvý kontakt s obchodným personálom banky. Nástroje, ktoré sa v súčasnosti používajú na realizáciu uvedených úloh predstavujú nasledujúce podlinkové aktivity:
- list (mailing),
- informácie zasielané poštou,
- telefonický rozhovor, telex, fax, videotex atď. V prípade, že predchádzajúci typ správy, hoci veľmi osobnej neprinesol výsledky – klient nereaguje.

Úspech použitia priameho marketingu je spojený s profesionálnou stránkou predaja, rovnako ako aj so súladom s lokálnym marketingovým mixom.

Komunikácia

V pobočkách banky predstavuje komunikácia techniku prístupu ku klientovi ako jednotlivcovi a nie ako časti davu. Tendencia od neznámeho klienta k identifikovanému klientovi je typickou tendenciou bankového marketingu.

gu. Priama komunikácia je prostriedkom vplyvu na klienta a umožňuje ho osloviť jazykom, ktorému rozumie.

Decentralizácia marketingu v pobočke sa prejavuje zvýšeným rozpočtom na komunikáciu. Lokálna komunikácia vyžaduje zvýšený počet nosičov informácií, ktorých výskum účinnosti na klienta zostáva v súčasnosti v bankách na nedostatočnej úrovni. Ide najmä o nástroje reklamy (regionálna tlač, lokálne rádio, plagáty atď.), public relations, promotion, darčeky, trojdimenzionálna reklama, sponzoring.

Aby sa optimalizovala efektívnosť lokálnej komunikácie, treba sa vyhnúť jej zamieňaniu s jednoduchým odovzdávaním darčiekov, ktoré sú vyhradené iba dobrým klientom. Rovnako ako iné nástroje lokálneho marketingového mixu, komunikácia musí byť uskutočňovaná na profesionálnej úrovni. Jej pôsobnosť je zlepšovaná na základe systematických štúdií o jej efektívnosti, ktoré sú sprevádzané adekvátnym vzdelávaním pracovníkov, ktorí ju realizujú. Lokálna komunikácia by mala vychádzať z príslušného plánu alebo lokálneho marketingového plánu. Mala by byť v súlade s hlavnými smermi komunikácie na celoštátnej úrovni a byť v súlade so súborom činností marketingového mixu v lokálnom meradle.

Politika kvality

Vývoj bankových služieb je taký, že klienti a z nich najmä dôležití klienti navštevujú distribučné miesto čoraz v menšej miere alebo prichádzajú v čase, keď je ťažké sa s nimi skontaktovať efektívnym spôsobom, ak nejde o bežné operácie. Rozvoj elektronickej distribučnej siete znamená v podstate ďalší pokles kontaktov. Aby pobočka banky čelila týmto nepriaznivým javom je potrebné:

- personalizovať vzťahy s klientom;
- rozširovať pobočkovú sieť a urýchliť obeh materiálov distribuovaných klientom;
- skúmať príčiny, na základe ktorých klienti opúšťajú pobočku a jej produkty. Zaoberať sa priemernou dĺžkou života produktu v danom segmente klientov. Odchody klientov k inej banke musia sa starostlivo skúmať a treba uskutočniť starostlivú analýzu ich príčin. Štatistiky o počte odchodov a ich vývoji sú nevyhnutnou súčasťou kontroly. Aby práca pobočky bola v tomto smere účinná vyžaduje sa, aby príslušné štúdie boli doplnené rozhovorom so zákazníkom, v ktorom klient by mohol vyjadriť svoju nespokojnosť a jeho problémy. Sťažností klienta sú niekedy dobrou príležitosťou sondovať a obnoviť vzťahy s klientom. Dotazník sa môže vypracovávať centrálny na úrovni ústredia a distribuuje sa pobočkám. Vedúci pracovníci môžu jedine získať zo zberu rôznych informácií o imidži distribučného miesta a o motívoch nespokojnosti.

Niektoré banky používajú telefón, aby sa efektívne reagovalo na problém. Zriaďujú špeciálne telefónne linky. Vedú širokú informačnú kampaň, aby si klienti zapamätali uvedené telefónne čísla.

- znásobovať vybavenosť klientom produktami banky a uskutočňovať sústavné reaktualizovanie vybavenosti;
- integrovať segmentáciu klientely na úrovni distribučného miesta. Niektoré banky rozdeľujú klientov pre jednotlivé distribučné miesta. Delegujú zodpovednosť a právomoc rozhodovania, aby sa lepšie mohli personalizovať vzťahy s každým klientom. Obchodnému personálu tak môže lepšie odpovedať na potreby zákazníkov, ale tiež dohliadať na vývoj situácie. Aby sa pomohlo úlohe obchodného personálu, trvale je mu dodávaný vnútorným informačným systémom súbor ukazovateľov potrebných pre jeho činnosť. V tejto súvislosti sa dostávajú do popredia otázky obchodnej produktivity personálu. Je potrebné skúmať vzťah medzi časom vynaloženým a časom disponibilným na jednej strane a na strane druhej merať merať stupeň účinnosti spotrebovaného času. Obyčajne je potrebné v prvej fáze stanoviť prvú diagnostiku obchodnej produktivity, t.j. optimalizácie použitia prostriedkov z hľadiska výberu stratégií predaja, ktoré sú vypracované v lokálnom meradle. V bankovej praxi ide o znásobenie počtu predajov pracovníka banky a stimulovanie klientov ku kúpe produktov. Vypracovanie diagnostiky predpokladá disponovať tabuľkou rozdelenie úloh predaj v každom distribučnom mieste. Tým sa vytvárajú podmienky pre sledovanie rozdelenia celkového pracovného času obchodnej skupiny medzi rôzne aktivity a určiť čas efektívne vynaložený na predaj.

V druhej fáze je potrebné hodnotiť na základe kritérií výkonnosť obchodného personálu a porovnávať jeho výsledky so štandardami vypracovanými pre distribučnú sieť.

Obidve etapy vedú k vypracovaniu prehľadnej tabuľky pre každé distribučné miesto a k stanoveniu faktorov ďalšieho zdokonaľovania predaja.

Záver

Koncepcia marketingu našla svoje uplatnenie aj v činnosti bankových pobočiek. Miera, do akej je pobočka schopná uspokojiť potreby a želania klientely priamo vplyva na jej hospodársky výkon v konkurenčnom prostredí. To znamená, že bankové aktivity (financie, účtovníctvo, plánovanie atď.) sa musia vykonávať v súlade so želaniami a potrebami klientov. Identifikácia príležitostí uspokojovania potreby klienta je prvým krokom k úspešnému predaju bankových produktov a služieb, ktorý odlišuje marketingové úsilie od tradičného odbytu. Orientácia bankových pobočiek na klienta je opodstatnená, pretože banková pobočka na finančnom trhu ponúka produkty a služby, ktoré môžu byť klientom využité iba v prípade jeho záujmu.

JACQUES DE LAROSIÈRE

• významná osobnosť bankových a finančných kruhov Francúzska,
v európskom i svetovom meradle

LAROSIERE de CHAMPFEU (Jacques, Martin, Henri, Marie de), generálny finančný inšpektor financií. Narodený dňa 12. novembra 1929 v Paríži. Ženatý, 2 deti.

Vzdelanie: Lýceum v Louis-le-Grand a Právnická a filozofická fakulta v Paríži.
Diplomy: Licenciát filozofie a práva. Absolvent Inštitútu politických vied v Paríži.

Profesijný životopis:

Poslucháč Vysokej školy správnej (1954 – 1958), zástupca inšpektora (1958), potom finančný inšpektor (1960), poverenec odboru generálnej inšpekcie ministerstva financií (1961), poverenec Správy zahraničných financií (1963), potom na Správe štátnej pokladne (1965), námestník riaditeľa (Správa štátnej pokladne) (1967), zástupca riaditeľa a neskôr vedúci odboru (1971) na ministerstve hospodárstva a financií, riaditeľ Kabinetu Valéry Giscard d'Estaing (ministra hospodárstva a financií) (január – máj 1974), riaditeľ Správy štátnej pokladne (1974 – 1978), člen predstavenstva Štátnej správy závodov Renault (1971 – 1974), Národnej banky v Paríži (1973 – 1978), národnej spoločnosti Air France a SNCF (1974 – 1978), Národnej priemyselnej spoločnosti letectva a raketovej techniky (1976 – 1978), komisár pri Generálnej rade Francúzskej banky (1974 – 78), komisár Národnej úverovej banky (1974 – 1978), Obchodného zastupiteľstva podnikateľov (1973 – 1975) a Francúzskej pozemkovej hypotečnej banky (1975 – 1978), viceprezident Štátnej pokladnice tele-

komunikácií (1974 – 1978), prezident Skupiny desiatich (1976 – 1978) a Výboru pre hospodársku a rozvojovú analýzu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) (1967 – 1971), generálny riaditeľ Medzinárodného menového fondu (1978 – 1987), generálny inšpektor financií (1981), guvernér (1987 – 1993), honorárny guvernér (od r. 1993) Francúzskej banky. Prezident Európskej banky pre obnovu a rozvoj (1993 – 1998), prezident Výboru guvernérov centrálnych bánk Skupiny desiatich (1990), člen Akadémie humanitných a politických vied (1993).

Hodnosti:

Komandér Čestnej légie, rytier Národného radu za zásluhy, nositeľ stuhy radu Svätého pokladu Japonska, argentínskeho Veľkého kríža za zásluhy, Kríža za zásluhy Talianskej republiky, mexického Aztéckeho orla, veľkodostojník Radu za zásluhy Nemeckej republiky, komandér poľského a maďarského Radu za zásluhy.

Čestný člen spoločnosti Cincinatti Francúzska.

Aktívne sa zúčastňuje mnohých odborných podujatí, na ktorých vystupuje s aktuálnymi analýzami ekonomického a finančného vývoja strednej a východnej Európy. Čitateľom ponúkame diskusný príspevok pána Larosiéra, ktorý predniesol na rokovaní BIS dňa 6. júna 1999. Príspevok pre BIATEC exkluzívne sprostredkoval náš popredný bankár a finančník, pán Vladimír Valach, veľvyslanec SR vo Francúzsku.

BIS
BANKA PRE MEDZINÁRODNÉ
ZÚČTOVANIE
VÝROČNÉ VALNÉ ZHROMAŽDENIE
6. jún 1999, Bazilej

Posilnenie medzinárodného menového systému vo svetle súčasných kríz krajín novovznikajúcich trhov

Od leta 1997 sa predmetu „architektúry“ Medzinárodného menového systému venuje veľký rozhovor. Po „tequila kríze“ z rokov 1994 – 95 podnietila nstaz ďalších kríz, konkrétne v juhovýchodnej Ázii v druhej polovici roka 1997 a následne v Brazílii, vlnu úvah o Medzinárodnom menovom systéme.

V tomto príspevku najprv zdôrazním, že prameňom súčasných kríz bola makroekonomická nerovnováha.

Preto sa nazdávam, že hlavnou požiadavkou, aby sa vy-
lúčilo opakovanie politických chýb, ktoré viedli k zmienen-
nej makroekonomickej nerovnováhe, by mal byť lepší do-
hľad. O tomto bude pojednávať môj druhý bod.

A do tretice sa pokúsím vysvetliť, prečo vo svete ovláda-
nom súkromnými kapitálovými tokmi je nevyhnutné do pre-
vencie a riešenia finančných kríz zapojiť súkromný sektor.

Zdrojom súčasných kríz je makroekonomická nerovnováha

Latinská Amerika

Bol to prípad Mexika v rokoch 1994 – 95. Na pozadí ras-
túcej nerovnováhy bežného účtu (7 % HDP) došlo k istému
posunu vo fiškálnej pozícii, problému dôveryhodnosti vý-
menného kurzu a obmedzeniam nástrojov vypožičiavania si
na báze dolárovo indexovaných poukázok (Tesobonos).

Nedávno, v prípade Brazílie, bol hlavnou príčinou brazílskej nestability fiskálny deficit (približne 9 % HDP v roku 1998). Kombinácia vysokých reálnych úrokových sadziieb a verejného dlhu takmer 50 % HDP len prispeli k vážnosti fiskálneho problému.

V oboch prípadoch (Mexiko aj Brazília) bol odpoveďou dôraz na zlepšenie fiskálnej politiky a obnovenie dôveryhodnejšieho výmenného kurzu.

Juhovýchodná Ázia

Na rozdiel od situácie zaznamenatej v Latinskej Amerike, za krízy v juhovýchodnej Ázii v roku 1997 nebola priamo zodpovedná fiskálna nerovnováha. Indonézia, Kórea a Thajsko naopak v rokoch 1995 – 1996 dosiahli prebytky: 1 % v Indonézii, 0,4 % v Kórey a 2,6 % v Thajsku.

Všetky krajiny juhovýchodnej Ázie, ktoré zasiahla kríza, však od začiatku deväťdesiatych rokov zaznamenávali výrazný a pretrvávajúci deficit bežného účtu: v priemere okolo 5 % HDP.

Toto samo o sebe nie je nevyhnutne signálom alarmujúcej nerovnováhy v hospodárstve. Keby sa však venovala väčšia pozornosť súvahám dlžníkov, podnikov a bánk a povahe ich zadlženosti (ktorá sa stále skracovala), hodnotenie situácie by bolo bývalo oveľa horšie.

V týchto všetkých juhoázijských krajinách došlo k explózií domácich úverov a prudkému rastu zahraničnej zadlženosti. Samotný rýchly nárast úverov bol výrazne ovplyvnený predstavou, že výmenný kurz ostane zavesený na dolár, čo robilo externý dlh lacným a zjavne bezrizikovým.

Toto všetko viedlo k významnému zhoršeniu súvah podnikového a bankového sektora (v roku 1998 bol podiel celkových dlhov k vlastnému kapitálu podnikov približne 400 % pre Thajsko, 500 % pre Kóreu a 950 % pre Indonéziu, v porovnaní so „zvyčajnou“ situáciou 100 až 200 %). Takisto to viedlo k šíreniu pochybných investičných projektov v oblasti priemyslu a realit, často na základe krátkodobých výpožičiek.

Súhrne, nebola to ani tak výška výkyvov bežných účtov (v priemere 8 % v Thajsku, 4 % v Indonézii a 5 % v Kórey v rokoch 1995 – 96), ktorá by spôsobovala obavy, ale neudržateľnosť a krehkosť financovania bankového a podnikového sektora a zraniteľnosť týchto sektorov v dôsledku nevyhnutných zmien výmenného kurzu.

Preto by hlavnou požiadavkou na zabránenie opakovaní politických chýb, ktoré viedli k zmienenej makroekonomickej nerovnováhe, mal byť lepší dohľad.

Je jasné, že multilaterálny dohľad má zohrávať úlohu prevencie. Niekedy sa hovorí, že MMF sa tradične zameriava na fiskálnu nerovnováhu. Nie je to ani teória ani prax MMF, ktorá vždy zahŕňa do svojich programov ciele orientujúce sa na menovú expanziu a konkrétnejšie ciele zamerané na domáce úverovanie (čisté domáce aktíva a čisté zahraničné aktíva).

Je zrejmé, že nasledovným skutočnostiam nebola venovaná dostatočná, ani dostatočne včasná medzinárodná pozornosť:

- zhoršenie fiskálnej nerovnováhy, keď bola hlavným problémom;
- financovanie nevyrovnanosti bežného účtu;
- nadmerná expanzia domáceho úverovania;
- krátkodobá, a teda ľahko sa meniaci povaha medzinárodných bankových úverov;
- dôsledky:
 - v globalizovanom trhovom systéme voľného kapitálu,
 - nesprávne chápaného zavesenia výmenného kurzu na externý dlh.

Stručne povedané, domnievam sa, že problémy makroekonomickej politickej zmesi, neudržateľné výmenné kurzy, nadmerná zadlženosť a nedostatok dôsledného dohľadu nad bankami nakoniec viedli k štrukturálnym ťažkostiam a hlavne ku kolapsu nadmerne dlhmi zafarbeného podnikového a bankového sektora.

Preto tento problém spočíva menej v reforme „architektúry“ systému a viac v lepšom riadení rizika a makroekonomickom riadení a obozretnejšom vedení.

Na posilnenie dohľadu a regulácie finančných inštitúcií sa vynakladá trvalé úsilie. Práve v tejto súvislosti bolo skupinou G 7 zriadené Fórum finančnej stability. A pokiaľ je mi známe, prekročí hranice skupiny siedmich.

Dohľad mal mať rozhodnejšiu úlohu. Platí to tak pre verejnoprávne multilaterálne finančné inštitúcie, ako aj pre ratingové agentúry a inštitúcie súkromného sektora.

Konkrétne je dôležité zlepšiť metódy hodnotenia rizika krajín a spoločností novovznikajúcich trhov bankami a finančnými inštitúciami. V roku 1996 prejavovali finančné inštitúcie nadmerný optimizmus (nízke rozpätia) a potom boli v roku 1998 v rozličných prípadoch prichytené pri nedostatočnej ostražitosti: nedostatočné zhodnotenie rizika likvidity trhových nástrojov (ruské GKO) a solventnosti prednostného verejnoprávneho dlžníka (GITIC, Čína).

Vo svete ovládanom súkromnými kapitálovými tokmi je nevyhnutné do prevencie a riešenia finančných kríz zapojiť súkromný sektor.

Vzhľadom na prevládajúcu úlohu súkromných kapitálových tokov vo financovaní ekonomík novovznikajúcich trhov (v roku 1996: 99 % z 300 miliárd dolárov celkového čistého prílevu do týchto ekonomík prišlo zo súkromného sektora), súkromný sektor by mal byť podľa môjho názoru zahrnutý do procesu dohľadu. S takýmto zapojením by sa nemalo čakať, až kým sa objaví kríza. Mal by to byť výsledok trvalého vzťahu medzi MMF, súkromnými veriteľmi a, čo môže byť ešte dôležitejšie, krajinami samotnými. Tento vzťah môže mať rozličné formy (publikovanie správ a zámerov v rámci článku IV zainteresovanými krajinami, zdieľanie informácií, výjazdy spojené s prezentáciami (roadshows), náhodné stretnutia).

Je známe, že tento proces zlepšovania transparentnosti bude pokračovať v súlade s návrhom „Kódexu dobrej praxe a transparentnosti“ v oblasti menovej a finančnej politiky pripraveného MMF.

Vzhľadom na skutočnosť, že krátkodobý charakter medzinárodného dlhu predstavuje spoločnú hrozbu tvorby a vypuknutia kríz, som presvedčený, že prišiel čas obmedziť krátkodobé výpožičky krajín novovznikajúcich trhov (či už štátne, bankové alebo podnikové, s výnimkou krátkodobých úverov súvisiacich s obchodom).

Je to práve enormný nárast krátkodobého dlhu, ktorý spustil problémy s dôverou a masovú zmenu v tokoch kapitálu, čo urýchlilo finančné krízy.

Toto obmedzenie neznamená krok späť ku kapitálovým kontrolám; väčšina z nás sa zhodne na tom, že to naozaj nie je účinná možnosť. Myšlienka je zameraná na zavedenie obozretnnej regulácie, ktorá by sľahovala krátkodobé zahraničné záväzky prostredníctvom súkromného sektora týchto krajín.

Keď prepukla kríza, na riešení sa podľa mňa od začiatku mali podieľať všetky strany zúčastnené v dlhovom procese.

Vo svete ovládanom súkromnými kapitálovými tokmi, v ktorom väčšina poskytnutých a prijatých úverov je súkromnej povahy, je podľa môjho presvedčenia potreba zapojiť do riešenia relevantných súkromných veriteľov, a to by sa malo stať už pri samotnom začiatku krízy. MMF a multilaterálne organizácie by mali zohrať úlohu katalyzátora, no nepredstierať, že vyriešia všetky problémy sami.

- Ešte stále som nepochopil, prečo boli, ak vôbec, komerčné banky prizvané k stabilizácii a zmene rozvrhu tak neskoro. Takéto zapojenie by podľa mňa malo byť nedeliteľnou súčasťou riešenia.

Je pozitívne, že organizovaná a teraz aj pozorne sledovaná stabilizácia obchodných liniek a medzibankových úverov do Brazílie, rozhodnutá medzinárodnými bankami v marci – na báze dobrovoľnosti a s plnou podporou MMF – zohrala významnú úlohu pri obnove dôveryhodnosti danej krajiny na trhoch. Je to vítané, predsa však neskoré uvedomenie si dôležitosti zainteresovať súkromné finančné inštitúcie na riešení problémových dlhov.

Toto si samozrejme vyžaduje silnú riadiacu zložku, ale aj spoluprácu medzi multilaterálnymi verejnoprávnymi inštitúciami a súkromným sektorom. Ak MMF požiada veriteľov, aby poskytli možnosť zmeny rozvrhu dlhu, jeho pozastavenie alebo odpustenie, mali by sa od počiatku podieľať na intelektuálnom rámci programov MMF. Rozhodne sa prihovám, aby, tak ako to bolo v rokoch 1982 – 1983, banky vyzvané na pomoc pri financovaní krajiny s krízovou zadlženosťou mohli podstatu a zdôvodnenia programu zhodnotiť a prerokovať s ekonómami MMF.

- Pokiaľ ide o nebankových veriteľov alebo finančníkov a najmä držiteľov dlhopisov, domnievam sa, že aj tu je nevyhnutná istá forma organizovanej účasti, obzvlášť ak nebankové financovanie predstavuje významnú časť celkového rizika a keď problémy s dlhom majú štrukturálny charakter.

Ide o kontroverznú záležitosť, no zdá sa mi logické, aby boli na organizovanom riešení zainteresovaní na báze rovnosti všetci veritelia. Ak by to tak nebolo, vytvorila by sa

mimoriadna výhoda pre držiteľov dlhopisov. Bankové úvery by nakoniec nadobudli podobu nástrojov viazucich sa na trh. A to by viedlo do ďalšej slepej uličky.

Takže musím pripustiť, že súcitím s návrhmi G 7 týkajúcimi sa zavedenia istých mimoriadnych opatrení pre budúce kontrakty s dlhopismi. To bude samozrejme niečo stať. Podľa môjho názoru je však lepšie, ak budú trhy o možných rizikách vedieť od samého začiatku.

Toto by len zvýšilo transparentnosť a znížilo morálny hazard, ktorý bol jedným z nedostatkov stratégie prijatej v roku 1997, ktorá sa podľa mňa príliš zamerala na MMF a iné veľké finančné balíky verejného sektora.

- Napokon by som sa chcel prihovoriť za pevnú spoluprácu medzi MMF a multilaterálnymi rozvojovými bankami, a najmä Svetovou bankou. V oblasti reštrukturalizácie bánk a súkromnej podnikovej sféry týchto krajín treba ešte veľa vykonať. Sú potrebné integrované programy, ku ktorým by ako účastníci mali byť prizvaní aj súkromní investori (v tomto smere môže IFC zohrať významnú úlohu katalyzátora).

Záver

Keby krízy v rokoch 1997 – 98 neboli „systémové“ svojím pôvodom, boli by „systémové“ z dôvodu ich nákazlivého účinku. Som presvedčený, že trvalý a užší dialóg medzi týmito krajinami, medzinárodnými organizáciami a súkromnými finančnými inštitúciami by vo veľkej miere viedol k zníženiu nákazy. Lepšie pochopenie každej jednotlivéj situácie, diskriminačnejší prístup trhov by samozrejme znížili nákazu. Pomoc trhom, prípad za prípadom, lepšie zhodnotiť už v ranom štádiu, čo je podstatou vznikajúcich problémov, je podmienkou pre vylúčenie takého typu krízy z nákazy na novovznikajúcich trhoch, aká vznikla v roku 1997 a kulminovala uzavretím prístupu na trh na jeseň roku 1998. Spôsob, ako redukovať neistotu, je aj rýchle zainteresovanie súkromného sektora na riešení finančných kríz. Stabilizácia dlhového rámca „krízovej krajiny“ – v spolupráci so súkromnými veriteľmi – by len zvýšila šance na úspech jej programu zmien a tak znížila iracionálnu generalizáciu.

Znamená to, že v Medzinárodnom menovom systéme neostal žiadny „systémový problém“?

Nemyslím si to a nazdávam sa, že by sme sa predovšetkým mali sústrediť na mechanizmus výmenného kurzu a kľásť otázky v súvislosti s jeho fungovaním.

Povedie vytvorenie „G 3“ (zoskupenie dolár-euro-jen) k väčšej volatilita a možným nezrovnalostiam? Akú škodu by to mohlo spôsobiť medzinárodnej ekonomike?

Ako by sa krajiny novovznikajúcich trhov mali chrániť pred takouto volatilitou a vylúčiť nesprávne pochopené a nakoniec neudržateľné ukotvenia (voľný floating, menové rady, regionálne menové bloky, ...)?

Toto sú otázky, ktoré prekračujú hranice príspevku. Mali by však byť starostlivo preverené, ako to navrhuje G 30.

Jacques de Larosiére

PROTOKOL O ŠTATÚTE EURÓPSKEHO SYSTÉMU CENTRÁLNYCH BÁNK A EURÓPSKEJ CENTRÁLNEJ BANKY

Pokračovanie z čísla 6/99

Kapitola VII VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 34 PRÁVNE AKTY

34.1. V súlade s čl. 108A tejto zmluvy ECB:

- vydáva nariadenia v rozsahu, ktorý je potrebný na plnenie úloh vymedzených v čl. 3.1., prvá zarážka, v článkoch 19.1, 22 alebo 25.2 a v prípadoch, ktoré sa stanovujú v aktoch Rady uvedených v čl. 42,
- prijíma rozhodnutia, ktoré sú potrebné na uskutočnenie úloh zverených ESCB touto zmluvou a týmto štatútom,
- podáva odporúčania a zaujíma stanoviská.

34.2. Nariadenie je všeobecne záväzné. Je záväzné v celom rozsahu a priamo použiteľné v každom členskom štáte. Odporúčania a stanoviská nie sú záväzné. Rozhodnutie je záväzné v celom rozsahu pre toho, komu je určené. Články 190-192 tejto zmluvy sa vzťahujú na nariadenia a rozhodnutia prijaté ECB. ECB môže rozhodnúť, že zverejní rozhodnutia, odporúčania a stanoviská.

34.3. V medziach a za podmienok prijatých Radou postupom podľa čl. 42 je ECB oprávnená ukladať pokuty alebo periodické penále podnikom za neplnenie záväzkov vyplývajúcich z nariadení a rozhodnutí.

Článok 35 SÚDNA KONTROLA A SÚVISIACE ZÁLEŽITOSTI

35.1. Konania alebo opomenutia ECB podliehajú preskúmaniu alebo výkladu Súdneho dvora za podmienok stanovených touto zmluvou. ECB môže podať žalobu v prípadoch a za podmienok stanovených touto zmluvou.

35.2. Spory medzi ECB na jednej strane a jej veriteľmi, dlžníkmi alebo akoukoľvek inou osobou na strane druhej rozhodujú príslušné národné súdy, okrem prípadu, ak je daná právomoc Súdneho dvora.

35.3. Zodpovednosť ECB sa riadi čl. 215 tejto zmluvy. Zodpovednosť národných ústredných bánk sa riadi príslušným vnútroštátnym právom.

35.4. Súdny dvor má právomoc rozhodovať na základe rozhodovskej doložky zahrnutej do zmluvy uzavrenej ECB alebo v jej mene bez ohľadu na to, či sa zmluva spravuje verejným alebo súkromným právom.

35.5. Rozhodnutie ECB o predložení veci Súdneho dvoru prináleží Riadiacej rade ECB.

35.6. Súdny dvor má právomoc rozhodovať o sporoch týkajúcich sa plnenia povinností národných ústredných bán podľa

tohto štatútu. Ak sa ECB domnieva, že národná ústredná banka si nespĺnila povinnosť vyplývajúcu z tejto zmluvy, podá stanovisko s odôvodnením a umožní danej národnej banke vyjadriť pripomienky. Ak národná ústredná banka nevyhoví stanovisku ECB v stanovenej lehote, ECB môže odovzdať vec Súdneho dvora.

Článok 36 PERSONÁL

36.1. Riadiaca rada ECB na návrh Výkonnej rady stanoví pracovný poriadok pre personál ECB.

36.2. Súdny dvor má právomoc rozhodovať spory medzi ECB a jej pracovníkmi podľa podmienok stanovených v pracovnom poriadku.

Článok 37 SÍDLO

Do konca roku 1992 sa o sídle ECB rozhodne spoločnou dohodou vlád členských štátov na úrovni predsedov vlády.

Článok 38 SLUŽOBNÉ TAJOMSTVO

38.1. Členovia riadiacich orgánov a personál ECB, ako aj národné ústredné banky sú povinné, a to aj po skončení ich funkcie, nevyzradiť informácie, ktoré svojou povahou predstavujú služobné tajomstvo.

38.2. Osoby, ktoré majú prístup k údajom, na ktoré sa vzťahujú predpisy Spoločenstva ukládajúce povinnosť zachovávať tajomstvo, sa riadia podľa týchto predpisov.

Článok 39 OSOBY OPRÁVNENÉ PODPISOVAŤ

ECB vzniká právny záväzok voči tretím krajinám podpisom prezidenta alebo dvoch členov Výkonnej rady alebo podpismi dvoch členov personálu ECB zmocnené prezidentom na podpisovanie v mene ECB.

Článok 40 VÝSADY A IMUNITY

ECB na územiach členských štátov požíva výsady a imunity potrebné na plnenie podmienok stanovených v Protokole o výsadách a imunitách Európskych spoločenstiev, pripojenom k Zmluve ustanovujúcej jedinú Radu a jedinú Komisiu Európskych spoločenstiev.

Kapitola VIII ZMENY ŠTATÚTU A DOPLŇUJÚCE PREDPISY

Článok 41

ZJEDNODUŠENÁ PROCEDÚRA PRIJÍMANIA ZMIEN

- 41.1. Podľa čl. 106 ods. 5 tejto zmluvy môže Rada články 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.4, 32.6, 33.1(a) a 36 tohto štatútu meniť kvalifikovanou väčšinou na odporúčanie ECB a po konzultáciách s Komisiou, alebo jednomyseľne na návrh Komisie a po konzultáciách s ECB. V oboch prípadoch sa vyžaduje súhlas Európskeho parlamentu.
- 41.2. Odporúčanie ECB vydané podľa tohto článku si vyžaduje jednomyseľné rozhodnutie Riadiacej rady ECB.

Článok 42

DOPLŇUJÚCE PREDPISY

Podľa čl. 106 ods. 6 tejto zmluvy bezprostredne po rozhodnutí o dátume začiatku tretej etapy Rada kvalifikovanou väčšinou na návrh Komisie a po konzultáciách s Európskym parlamentom alebo na odporúčanie ECB a po konzultáciách s Európskym parlamentom a Komisiou prijme pravidlá uvedené v článkoch 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 a 34.3 tohto štatútu.

Kapitola IX

PRECHODNÉ A INÉ USTANOVENIA ESCB

Článok 43

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

- 43.1. Výnimka uvedená v čl. 109k ods. 1 tejto zmluvy spôsobuje, že nasledujúce články tohto štatútu nevytvárajú práva ani záväzky pre daný členský štát: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 33, 34, 50 a 52.
- 43.2. Ústredné národné banky členských štátov, pre ktoré platí výnimka podľa čl. 109k ods. 1 tejto zmluvy, si zachovávajú právomoci v oblasti menovej politiky podľa národného práva.
- 43.3. V súlade s čl. 109k ods. 4 tejto zmluvy sa pod termínom „členské štáty“ v článkoch 3, 11.2, 19, 34.2 a 50 rozumejú „členské štáty, pre ktoré neplatí výnimka“.
- 43.4. Termín „národné ústredné banky“ v článkoch 9.2, 10.1, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 30, 31, 32, 33.2 a 52 tohto štatútu označuje „ústredné banky členských štátov, pre ktoré neplatí výnimka“.
- 43.5. Pod termínom „podielníci“ v článkoch 10.3 a 33.1 sa rozumejú „ústredné banky členských štátov, pre ktoré neplatí výnimka“.
- 43.6. Termín „upísaný kapitál ECB“ v článkoch 10.3 a 30.2 označuje „kapitál ECB upísaný ústredným bankám členských štátov, pre ktoré neplatí výnimka“.

Článok 44

PRECHODNÉ ÚLOHY ECB

ECB prevezme tie úlohy EMI, ktoré je potrebné plniť aj v tretej etape v dôsledku výnimiek, ktoré platia pre jeden alebo viac

členských štátov. ECB poskytuje konzultácie pri prípravách na zrušenie výnimiek uvedených v čl. 109k tejto zmluvy.

Článok 45

GENERÁLNA RADA ECB

- 45.1. Rešpektujúc čl. 106 ods. 3 tejto zmluvy, ustanoví sa Generálna rada ECB ako tretí orgán ECB s rozhodovacou právomocou.
- 45.2. Generálna rada sa skladá z prezidenta a viceprezidenta EÚB a guvernérov národných ústredných bánk. Ďalší členovia Výkonnej rady sa môžu zúčastňovať zasadnutí Generálnej rady bez hlasovacieho práva.
- 45.3. Povinnosti Generálnej rady sú taxatívne vymedzené v čl. 47 tohto štatútu.

Článok 46

ROKOVACÍ PORIADOK GENERÁLNEJ RADY

- 46.1. Generálnej rade predsedá alebo v jeho neprítomnosti viceprezident ECB.
- 46.2. Predseda Rady alebo člen Komisie sa môžu zúčastniť na zasadnutí Generálnej rady bez hlasovacieho práva.
- 46.3. Zasadnutie Generálnej rady pripravuje jej prezident.
- 46.4. Generálna rada bez ohľadu na čl. 12.3 prijme svoj rokovací poriadok.
- 46.5. Sekretariát Generálnej rady zabezpečuje ECB.

Článok 47

POVINNOSTI GENERÁLNEJ RADY

- 47.1. Generálna rada
- plní úlohy uvedené v čl. 44
 - prispieva k plneniu poradných funkcií uvedených v čl. 4 a čl. 25.1.
- 47.2. Generálna rada prispieva nasledujúcimi činnosťami k:
- zhromažďovaniu štatistických informácií, ako sa uvádza v čl. 5,
 - podávaniu správ ECB, ako sa uvádza v čl. 15,
 - stanoveniu pravidiel potrebných na uplatnenie čl. 26 podľa čl. 26.4,
 - prijatiu všetkých ďalších opatrení potrebných na uplatnenie čl. 29 podľa čl. 29.4,
 - stanoveniu pracovného poriadku personálu ECB podľa čl. 36.
- 47.3. Generálna rada prispieva k prípravám potrebným na neodvolateľné stanovenie kurzov mien členských štátov, pre ktoré platí výnimka, voči menám alebo voči jednotnej mene členských štátov, pre ktoré neplatí výnimka, ako je uvedené v čl. 109l ods. 5 tejto zmluvy.
- 47.4. Prezident ECB informuje Generálnu radu o rozhodnutiach Riadiacej rady ECB.

Článok 48

PRECHODNÉ USTANOVENIA O KAPITÁLE ECB

Podľa čl. 29.1. sa každej národnej ústrednej banke prideli vážený podiel podľa kľúča na upísavanie kapitálu ECB. Odišne od čl. 28.3 centrálné banky členských štátov, pre ktoré platí výnimka, nesplacajú upísaný kapitál, pokiaľ Generálna rada kvalifikovanou väčšinou predstavujúcou aspoň dve tretiny upísaného ka-

pitálu ECB a najmenej polovicu podielnikov nerozhodne, že sa musí splatiť minimálne percento ako príspevok na prevádzkové náklady ECB.

Článok 49 ODLOŽENÉ SPLÁTKY KAPITÁLU, REZERV A DOPLATKOV ECB

- 49.1. Ústredná banka členského štátu, ktorému je zrušená výnimka, spláca upísaný podiel kapitálu ECB v rovnakom rozsahu ako ústredné národné banky iných členských štátov, pre ktoré neplatí výnimka, a menové rezervy prevádza do ECB podľa čl. 30.1. Výška týchto prevodov sa určí vynásobením hodnoty menových rezerv vyjadrených v ECU podľa platného menového kurzu, ktoré už boli prevedené do ECB v súlade s čl. 30.1., koeficientom vyjadrujúcim pomer medzi počtom podielov upísaného kapitálu danou národnou ústrednou bankou a počtom podielov už splatených ostatnými národnými ústrednými bankami.
- 49.2. Dodatkom k platbe, ktorá sa má vykonať v súlade s čl. 49.1., daná ústredná banka prispieva do rezerv ECB a zásob, ktoré sa rovnajú rezervám, ako aj do sumy, ktorá sa má poskytnúť podľa zostatku účtu ziskov a strát k 31. decembru roku, ktorý predchádzal zrušeniu výnimky. Suma, ktorá má tvoriť príspevok, sa určí vynásobením sumy rezerv podľa vyššie uvedenej definície a schválenej v bilancii ECB koeficientom vyjadrujúcim pomer medzi počtom podielov upísaných danou ústrednou bankou a počtom podielov už splatených ostatnými národnými ústrednými bankami.

Článok 50 ÚVODNÉ MENOVANIE ČLENOV VÝKONNEJ RADY

Pri ustanovení Výboru riaditeľov ECB sa prezident, viceprezident i ďalší členovia Výboru riaditeľov vymenujú spoločnou doho-

dou vlád členských štátov na úrovni hláv členských štátov či predsedov vlád na odporúčanie Rady a po konzultáciách s Európskym parlamentom a s Radou EMI. Prezident Výkonnej rady je menovaný na osem rokov, odlišne do čl. 11.2 je viceprezident menovaný na štyri roky a ostatní členovia Výkonnej rady na funkčné obdobie od piatich do ôsmich rokov. Znovuvymenovanie nie je prípustné. Počet členov Výkonnej rady môže byť nižší, ako stanovuje čl. 11.1, ale v nijakom prípade nesmie byť nižší ako štyri.

Článok 51 VÝNIMKA Z ČL. 32

- 51.1. Ak Riadiaca rada ECB po začatí tretej etapy rozhodne, že uplatňovanie čl. 32 spôsobuje významné zmeny v pomernom postavení príjmov národných ústredných bánk, suma príjmu, ktorá sa má rozdeliť podľa čl. 32, sa zníži o jednotné percento, ktoré v prvom finančnom roku po začatí tretej etapy nesmie prekročiť 60 % a ktoré sa bude v každom nasledujúcom roku znižovať minimálne o 12 %.
- 51.2. Čl. 51.1. sa použije maximálne v piatich finančných rokoch po začatí tretej etapy.

Článok 52 VÝMENA BANKOVIEK V MENÁCH SPOLOČENSTVA

Riadiaca rada ECB v nadväznosti na neodvolateľné stanovenie kurzov prijme opatrenia potrebné na to, aby bankovky denominované v menách s neodvolateľne stanovenými menovými kurzmi vymieňali národné ústredné banky za ich nominálne hodnoty.

Článok 53 PLATNOSŤ PRECHODNÝCH USTANOVENÍ

Články 43 – 48 platia dovtedy, kým budú členské štáty, pre ktoré platia výnimky.

LEGISLATÍVA

REGISTER

opatrení Národnej banky Slovenska určených pre verejnosť Rok 1995

Vestník NBS čiastka 4/1995 uverejnený dňa 30. marca 1995:

- Opatrenie č. 1 Národnej banky Slovenska zo dňa 17. februára 1995, ktorým sa ustanovujú podmienky na vykonávanie zmenárenskej činnosti fyzickými a právnickými osobami
- Opatrenie č. 2 Národnej banky Slovenska zo dňa 17. februára 1995, ktorým sa ustanovujú podmienky na vykonávanie niektorých obchodov s devízovými hodnotami inými osobami než bankami
- Opatrenie č. 3 Národnej banky Slovenska zo dňa 3. marca 1995 o Pravidlách hodnotenia pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk podľa rizika v nich obsiahnutých a pre tvorbu zdrojov na krytie týchto rizík

Vestník NBS čiastka 9/1995 uverejnený dňa 7. júna 1995:

- Opatrenie č. 4 Národnej banky Slovenska z 21. apríla 1995, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 4 z 31. januára 1994 o pravidlách likvidity bánk

Vestník NBS čiastka 15/1995 uverejnený dňa 29. septembra 1995:

- Opatrenie č. 5 Národnej banky Slovenska zo dňa 25. septembra

1995, ktorým sa ustanovuje postup devízových miest pri uskutočňovaní platieb do zahraničia a voči cudzozemcom

- Opatrenie č. 6 Národnej banky Slovenska zo dňa 25. septembra 1995, ktorým sa ustanovuje rozsah kupovaných peňažných prostriedkov v cudzej mene v hotovosti tuzemcom – fyzickou osobou
- Opatrenie č. 7 Národnej banky Slovenska zo dňa 25. septembra 1995, ktorým sa ustanovuje rozsah ponukovej povinnosti tuzemcov – právnických osôb

Vestník NBS čiastka 20/1995 uverejnený dňa 1. decembra 1995:

- Opatrenie č. 8 Národnej banky Slovenska zo dňa 24. novembra 1995, ktorým sa ustanovuje predkladanie výkazov bankami a pobočkami zahraničných bánk Národnej banke Slovenska

Vestník NBS čiastka 21/1995 uverejnený dňa 18. decembra 1995:

- Opatrenie č. 9 Národnej banky Slovenska zo dňa 24. novembra 1995, ktorým sa ustanovujú podmienky na usmerňovanie platobnej bilancie Slovenskej republiky
- Opatrenie č. 10 Národnej banky Slovenska zo dňa 24. novembra 1995, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 2 z 31. januára 1994 o kapitálovej primeranosti bánk

O MOŽNOSTIACH PREPÁJANIA BANKOVÝCH A POISŤOVACÍCH OPERÁCIÍ

Doc. Ing. Viktória Čejková, PhD.
Masarykova univerzita v Brne

Pri realizácii rôznych peňažných operácií a služieb dochádza k ich vzájomnému prepájaniu. Ide predovšetkým o bežné operácie a služby bánk a komerčných poisťovní. Tak sa činnosti a operácie bánk a komerčných poisťovní vzájomne prelínajú. Preto na finančnom a poisťovnom trhu vystupujú okrem komerčných poisťovní i mnohé banky, ktoré realizujú niektoré poisťovacie operácie, a to predovšetkým predaj vybraných poisťovacích produktov.

Cieľom predloženého príspevku je informovať a poukázať na možnosti výhody a nevýhody prepájania bankových a poisťovacích operácií.

Bankové poistenie, jeho podstata a význam

Jedna z viacerých definícií hovorí, že bankové poistenie znamená „efektívne vytváranie a distribúciu bankových a poisťovacích produktov pre spoločnú skupinu klientov“^{*}. V súčasnosti dochádza vo všetkých vyspelých ekonomikách k vzájomnému prepájaniu bankových a poisťovacích operácií. Týka sa hlavne štandardných, typizovaných produktov a operácií bánk a komerčných poisťovní.

Z teoretického hľadiska je zaujímavé skúmanie hĺbky prepojenia či kooperácie medzi bankami a komerčnými poisťovňami. Vo vývoji tohto prepájania možno postrehnúť tri základné etapy:

- V prvej etape sa pozícia banky nemení – banka obvyčajne funguje ako sprostredkovateľ poistenia, resp. ako poisťovací broker. Pritom ponúka a realizuje produkty a operácie „svojej“ komerčnej poisťovne. Ide prevažne o produkty životného poistenia. V tejto etape je významný predaj poistení pre klientov banky, a je vlastne obdobou „predaja pod jednou strechou“. Takýto predaj a ponuka poistení sa javí ako, resp. len doplnková činnosť banky. Banka využíva pri tejto činnosti hlavne svoju vlastnú široko rozvetvenú sieť pobočiek. Pre klientov banky je výhodné používať toto prepojenie, pretože ide jasne o pohodlnejší a rýchlejší spôsob získania poisťovnej ochrany. Je potrebné uviesť, že v tejto etape – bankopoistenie sa realizuje predaj len jednoduchých poisťovacích produktov. Je tomu tak aj preto, že bankový personál má nedostatočnú kvalifikáciu v poisťovacej praxi.

Pokiaľ banka dokáže realizovať dostatočne veľký objem predaja poisťovacích produktov, služieb a operácií a táto jej činnosť sa javí dostatočne rentabilná, dochádza zvyčajne k ďalšej vývojovej etape:

- Druhá etapa je charakterizovaná rozsiahlejšou kooperáciou banky a komerčnej poisťovne. Dôležitou črtou je kalkulácia rentability – prepájania uvedených operácií. Banka aj komerčná poisťovňa hľadajú možnosti odstraňovania duplicit v riadení a distribúcii, možnosti zjednocovania marketingovej politiky, správnych nákladov a činností atď. Je potrebné si uvedomiť, že pri bankovom poistení väčšinu činnosti realizuje banka. Tiež to, že väčšina bankových poisťovní vzniká skôr z iniciatívy bánk ako poisťovní. Prakticky to prebieha asi tak, že banka predáva a realizuje poisťovné produkty a zistí, že by mohla vytvoriť zo svojich klientov dostatočne veľký poisťovný kmeň niektorého poisťovného druhu. Následne potom založí vlastnú komerčnú poisťovňu, ktorá sa zameria na predaj vytypovaných poisťovacích produktov.

- V tretej etape bankopoistenie analyzuje poisťovný záujem svojich klientov a začína vytvárať aj nové poisťovné produkty. Distribúciou a predajom poisťovacích produktov a operácií nastáva prepojenie uvedených operácií. V tejto etape vystupuje poisťovňa ako súčasť banky – banková poisťovňa, a tým sa väčšinou zjednodušuje právna forma a vlastnícka štruktúra objektu.

Výhody a nevýhody bankovej poisťovne

Pri objektívnej analýze životaschopnosti bankového poistenia ako nového fenoménu by najvhodnejším kritériom bola nákladová náročnosť bankovej poisťovne. Na druhej strane však rozsah dopytu po poisťovnej ochrane, po poisťovacích produktoch a operáciách pre potreby svojich klientov sa javí ako dostatočný stimul pre jeho realizáciu.

V literatúre sú uvedené rôzne odhady nákladov bankopoistenia na úrovni približne 40 % nákladov bežnej komerčnej poisťovne. Tento údaj pochádza z analýzy situácie na poisťovnom trhu v Taliansku, nemá teda všeobecnú platnosť. Pri nákladovej analýze je navyše dosť ťažké vyhodnotiť úspory, ktoré pre bankovú poisťovňu toto prepojenie znamená. Podobne ako pri veľkých fúziách (napr. rôznych podnikov alebo bánk) nie je úplne jasné, do akej miery sa prejaví synergický efekt. Kalkulácia strát klientov spojených s duplicitami v distribúcii nie je tiež ľahko vyčísliteľná.

Úspora nákladov je podstatná pri porovnaní klasickej komerčnej poisťovne s bankovou poisťovňou, ak vezmeme do úvahy dočasne voľné peňažné prostriedky vo forme poisťovacích rezerv, pretože tieto musí komerčná poisťovňa správne umiestniť s cieľom ich zhodnotenia. Je možné predpokladať, že investiční špecialisti v banke sú z hľadiska tejto kvalifikácie na vyššej úrovni ako manažment

*Kodiš Václav: Bankopojištění, Pojištný obzor č. 6/1997.

v komerčnej poisťovni. Tu sa prejaví synergický efekt bankovej poisťovne najvýraznejšie.

Analýzu výhod a nevýhod bankového poistenia je možné rozšíriť aj o pohľad klientov. Samozrejmosťou a primárnou výhodou pre klienta sa javí pohodlie, s ktorým je spojený nákup poistného produktu. Ďalšou výhodou je nesporné vyššia transparentnosť poistnej zmluvy. Banková poisťovňa zvyčajne nepredáva zložité poistné produkty a operácie. Tento fakt je však zároveň hlavnou nevýhodou služieb bankopoisťovne. Skutočnosť, keď nie je možnosť výberu špeciálneho poistného produktu pre konkrétny klienta a jeho špeciálne riziká, často mnohých klientov odrádza.

Ďalšou nevýhodou je fakt, že výška poistného je takmer rovnaká ako v bežných komerčných poisťovniach, napriek tomu, že bankové poisťovne dosahujú výrazne vyššie marže. Tu sa zdá, že banková poisťovňa sa spolieha na väčší význam pohodlnosti klienta pri získaní poistného produktu, ako jeho ceny.

Bankové poistenie v Európskej únii

V EU vznikol a vyvíja sa od roku 1994 jednotný poisťovací trh, čo vedie k výraznému rastu konkurencie medzi komerčnými poisťovňami. Vzhľadom na nízke náklady a dobré kapitálové vybavenie sú bankové poisťovne na tomto poistnom trhu vo veľmi dobrej pozícii.

V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že európske banky majú oproti klasickým komerčným poisťovniam výrazne hustejšiu sieť svojich pobočiek v krajinách EU, takže sa zdá, že jednotná propagácia a predaj poistných produktov v bankopoisťovniach znamená zvlášť veľkú výhodu. Avšak obdobie 5 rokov fungovania jednotného poisťovacieho trhu krajín EU nie je dostatočne dlhým obdobím pre jeho hlbšiu analýzu.

Krajina s najrozvinutejším systémom bankového poistenia v Európe je Francúzsko. Skoro všetky väčšie banky majú svoje životné poisťovne ako dcérske spoločnosti – dvanásť najväčších komerčných poisťovní z dvadsiatich sú dcérskymi spoločnosťami bánk. Bankové poisťovne majú v priemere dvakrát rýchlejšie tempo rastu objemu predpísaného poistného. V súčasnej dobe sa rozširuje zakladanie bankopoisťovní, resp. rozširovanie ich činnosti aj na neživotné poistenia, konkrétne ide o poistenie motorových vozidiel.

V priebehu posledných desaťročí sa banky v krajinách EU a tiež v USA začali venovať okrem svojich typických aktivít a operácií tiež predaju poistných produktov v úlohe poisťovacích brokerov. Postupne sa ukázalo, že táto činnosť je pre banky väčšinou výhodná, a preto dochádza k jej rozširovaniu. Prehlbovala sa kooperácia medzi bankami a komerčnými poisťovňami a vznikali nové peňažné ústavy so špecifickou činnosťou, ktoré bývajú označované ako bankové poisťovne. Obsahom ich činnosti je realizácia operácií súvisiacich s bankopoistením.

Inštitucionálne je bankové poistenie väčšinou realizované finančnou skupinou, ktorá vlastní banku i poisťovňu. Toto usporiadanie môže byť aj iné, napr. banka založí poisťovňu ako dcérsku spoločnosť, prípadne aj opačne. Pre predstavu o rozširovaní bankových poisťovní v štátoch

EU možno uviesť tieto údaje (za rok 1995): vo Veľkej Británii predstavuje podiel bankových poisťovní na poistnom trhu 15 %, vo Francúzsku 40 %, v Nemecku je to 30 %. Pritom v Nemecku ide prevažne o bankové poisťovne v prvej etape vývoja, teda skôr o predaj poistných produktov partnerskej komerčnej poisťovni bankou. V Taliansku je tento podiel 20 % a v Holandsku 23 %. Vo Švajčiarsku, kde majú banky tradične veľmi silnú pozíciu, je bankových poisťovní veľmi málo. Tento model pripomína situáciu v Nemecku, t. j. v prvej vývojovej etape. Podiel bankových poisťovní vo Švajčiarsku je asi 5 %.

V EU sa proces prepájania bankových a poisťovacích operácií a služieb dostáva v jednotlivých krajinách do etapy, v ktorej sa integrujú a prepájajú už i jednotlivé zahraničné subjekty. Príkladom takéhoto postupu môže byť banková poisťovňa International Nederlanden Group, ktorá vznikla v roku 1990 fúziou najväčšej holandskej poisťovne s treťou najväčšou holandskou bankou. Potom v roku 1992 sa ďalej spojila s druhou najväčšou belgickou bankou Banque Bruxelles Lambert.

Možno v zásade povedať, že proces a možnosti prepájania pri daných aktivitách a operáciách sa v jednotlivých krajinách EU deje rozličným spôsobom a líši sa navzájom jednak svojou intenzitou a tiež formami.

Záverom možno uviesť, že bankové poistenie je novým typom peňažných služieb a operácií, ktoré majú možnosť sa v budúcnosti rýchlo rozvíjať, osobitne s očakávaným vstupom ďalších štátov do Európskej unie. Je potrebné sa zamyslieť nad tým, či takéto prepájanie prináša len pozitíva, a či niekedy neprevažujú i negatíva tohto procesu. Je známe, že v každej vyspelej ekonomike sa so vznikom bankopoisťovní už stretávame. Otvára sa tým totiž ohromne veľký priestor pre rozvoj konkurencie, ako aj:

- bankový sektor je atraktívny pri poskytovaní peňažných služieb bankových poisťovní, a to širokou sieťou svojich pobočiek,
- bankové poisťovne môžu čiastočne tlmíť dopady centrálnej banky,
- bankové poisťovne umožňujú vhodne diverzifikovať riziká,
- existencia bankových poisťovní umožňuje rozširovať investičné aktivity bánk i poisťovní.

Vznik a rozvoj bankových poisťovní v trhovej ekonomike môže byť prínosom pre klientov, akcionárov bánk a poisťovní a pre ekonomický rast vôbec.

Použitá literatúra:

1. Daňhel, J.: Ve znamení jemného doлаđování, Ekonom č. 9/1995.
2. Daňhel, J., Jandová, Š.: Nový subjekt na finančním trhu: bankopojištění, Ekonom č. 36/1995.
3. Kodíš, V.: Bankopojištění, Pojistný obzor č. 6 a č. 7/1997.
4. Kolcunová, E.: Možnosti propojování bankovních a pojišťovacích činností v české ekonomice, Bankovníctví č. 21/1995.
5. Polidar, V.: Management úvěrových obchodů, Economia, a. s., Praha 1992.
6. Revenda, Z.: Univerzalizace versus specializace bank, Ekonom č. 36/1995.

VÝBER Z TLAČE

Euro postupne ožíva

Predstavitelia centrálnych bánk vydali 11. júna spoločné vyhlásenie o potenciálnom raste eura. Odmietli zároveň intervenciu Európskej centrálnej banky (ECB) na svetových trhoch. Šéf-ekonom ECB Otmar Issing povzbudený nedávnym rastom jednotnej európskej meny a priaznivejšími vyhlídkami na hospodársky rast eurozóny opäť zopakoval, že euro si v súčasnosti vyčistilo cestu pre svoj budúci rast a eurozóna už prakticky nehrozí žiadne inflačné nebezpečenstvá.

(TASR, skrátené)

W. Duisenberg a eurokrajiny účastníkmi G-7

Prezident Európskej centrálnej banky (ECB) Wim Duisenberg a úradujúci predseda jedenástich eurokrajín sa budú v budúcnosti zúčastňovať na stretnutiach ministrov siedmich vedúcich priemyselných krajín G-7. Slovo šéfov centrálnych národných bánk eurosystému z Nemecka, Francúzska a Talianska tak stratí na váhe. Ako uviedla agentúra DPA, dohodli sa na tom ministri financií krajín G-7 na júnovom stretnutí vo Frankfurte nad Mohanom.

(TASR, skrátené)

ECB požaduje zlepšenie riadenia likvidity

Cez Target, platobný systém európskych národných bánk, sa v prvých štyroch mesiacoch tohto roku zrealizovalo denne 150 000 platieb v hodnote 950 miliárd eur. Počet nadnárodných platieb cez Target v tomto období dosiahol 27 000 denne a ich hodnota bola okolo 350 miliárd eur, vyhlásila Európska centrálna banka (ECB).

Veľmi cenným príspevkom pri riadení likvidity bánk v treťom stupni menovej únie boli smernice Európskeho združenia bánk, zverejnené v decembri 1998. Smernice sa však zaoberajú len časovým priebehom nadnárodných platieb cez Target a neberú ohľad na žiadne iné platobné systémy alebo domáce platby v eure.

Súčasný nedostatok trhových konvencií viedol k nerovnováhe medzi platobnými systémami a zťažoval bankám efektívne riadenie ich platobných tokov.

ECB spolupracuje v súčasnosti s národnými centrálnymi bankami na ďalších zlepšeniach systému Target, napríklad na priamom komunikačnom spojení medzi ECB a národnými bankami, čo umožní lepšiu výmenu informácií. V septembri plánuje ďalšie zariadenie pre núdzové prípady, pri ktorom sa využije decentralizovaná štruktúra Targetu.

(Handelsblatt, skrátené)

Banky chcú nové poistenie vkladov

Bankovému zväzu Rakúska nie je celkom povôli systém poistenia bankových vkladov. Helmutovi Elsnerovi, prezidentovi zväzu, prekáža predovšetkým automatizmus, s akým sa každá banka päť rokov po udelení licencie stane členom bankového zväzu, a tým sa dostane do okruhu bánk s poistením vkladov. Takýmto spôsobom sa do poistenia vkladov zapojili aj Diskont Bank a Riegerbank.

Doteraz bolo z poistného fondu vyplatených poškodeným zákazníkom Diskont Bank 771 miliónov ATS. Tieto prostriedky budú pravdepodobne pokryté zo 60 percent z konkurznej podstaty inštitútu, povedal H. Elsner.

Poistenie vkladov prebieha v šiestich účtovných okruhoch, pričom všetky sektory majú vlastné okruhy: banky, sporiteľne, banky Raiffeisen, ľudové banky a Krajinské hypotekárne banky. Samostatný okruh majú novozaložené banky, z ktorého prejdú automaticky po piatich rokoch do niektorého z príslušných okruhov.

H. Elsner navrhuje, aby v šiestom okruhu inštitút zostal tak dlho, pokiaľ nebude prijatý iným inštitútom. Nakoľko ostatné sektory tento návrh zatiaľ neprijali, podal Bankový zväz žalobu na ústavnom súde. Existujúca právna regulácia porušuje právo na nedotknuteľnosť majetku a podstatu rovnoprávnosti.

(Kurier, skrátené)

Deutsche Bundesbank proti centralizácii dozoru

Centrálny európsky bankový dozor nie je zatiaľ podľa názoru člena direktória nemeckej centrálnej banky Edgara Meistera potrebný.

Decentralizovaná štruktúra sa osvedčila, povedal Meister pred novinármi. Osobným uprednostňovaním centralizácie

európskeho bankového dozoru je šéf Európskej centrálnej banky (ECB) Wim Duisenberg „mimo vedenia ECB zreteľne osihotený“. Ani jeden z 15 členov Banking Supervisory Committee systému eura nevyjadril svoje želanie po silnejšej centralizácii. Na rozdiel od Duisenberga nepovažuje Meister za vhodné pričleniť bankový dozor k ECB. To by mohlo viesť ku konfliktom s peňažnou politikou.

(TASR – Handelsblatt, skrátené)

IVAN DAXNER 1860 – 1935

Narodil sa 2. februára 1860 v Nagykaló (Veľký Kálov) v Maďarsku, kde bol jeho otec Štefan Marko Daxner radcom stoličného súdu. Okrem iného sa radil medzi popredných politikov a národných buditeľov. Patril medzi osnovateľov Memoranda slovenského národa z roku 1861 a iniciátorov založenia slovenského revúckeho gymnázia. V roku 1861 sa rodine Daxnerovcov splnila túžba vrátiť sa späť do slovenského prostredia, a to priamo do otcovho rodiska Tisovca, nakoľko ho vymenovali za gemerského podžupana. Jeho syn Ivan navštevoval revúcke gymnázium, na ktoré neskôr, najmä v ťažkých chvíľach veľmi rád spomínal. Tu si vytváral a formoval svoj názor na uznanie a samostatnosť Slovákov ako svojbytného národa. Po jeho ukončení odišiel študovať do Nemecka strojnú inžinierstvo, ale venoval sa aj štúdiu hudby – bol skvelým klaviristom a dirigentom. Zaujala ho najmä slovenská ľudová pieseň a bol jej naslovovzatým znalcom. Usadil sa v Turčianskom Svätom Martine, kde sa i oženil s Ľudmilou Jesenskou, dcérou Janka Jesenského. Krátko pracoval u staviteľa B. Bullu. Po niekoľkých rokoch strávených v Martine sa vrátil do Tisovca, kde sa stal účtovníkom vo Vzájomnej pomocnici, neskôr známej ako Tisovská sporiteľňa. V kariére bankového úradníka pokračoval po opätovnom návrate do Martina.

Na XVI. riadnom valnom zhromaždení hornouhorskej banky Tatry, účastinnej spoločnosti (ďalej len Tatra banka) bol dňa 30. apríla 1902 zvolený za náhradného člena dozornej rady a o rok neskôr sa stal členom direktória namiesto Petra Makovického. Za generálneho riaditeľa ho zvolili na XIX. valnom zhromaždení dňa 19. apríla 1905. V tejto funkcii sa mu stala osudným zviazanosť a spriaznenosť s Petrom Rovniankom v Amerike, ktorého túžba získať viac hnala do mnohých, nezriedka riskantných obchodov. Meno P. V. Rovnianka malo v tých časoch na Slovensku taký zvuk, že sa vôbec nedalo pochybovať o úspešnosti jeho obchodov. Na základe priaznivých referencií mu Tatra banka poskytla pôžičku vo výške viac ako milión korún, ktorú však v dôsledku finančných problémov nebol schopný splácať. Preto v roku 1907 vyslalo direktorium Ivana Daxnera do Ameriky zaistiť realizáciu Rovniankovej pohľadávky. Začiatkom roku 1909 sa vrátil domov a ako sa uvádza v príslušnej zápisnici, ani slovom nereferoval, čo „pokonal“ v Amerike. Koncom toho istého roku dostala Tatra banka správu, že firma P. V. Rovnianka dala prepísať dňa 24. marca 1909 na Ivana Daxnera a jeho manželku Ľudmilu asi 30 000 akrov virginských lesov a pozemkov (tzv. hot springské nehnuteľnosti) formou vlastníckeho práva. Daxner to zdôvodnil tým, že v štáte Virginia nebolo možné podľa tamjších zákonov prepísať majetok na zahraničnú inštitúciu; lesy a pozemky boli síce zapísané na jeho meno, ale on sám ich považoval za majetok Tatry banky. Celá situácia okolo vlastníckych práv však

bola veľmi nejasná. Daxner písomne nepotvrdil, že sú majetkom Tatry banky. Na zasadnutí dňa 30. 9. 1910 referoval o Rovniankovom záujme vyrovnať dlžobu voči Tatry banke. Toto predsavzatie však ostalo len na papieri, keďže Rovnianek v januári 1911 ohlásil krach svojich podnikov. Práve vďaka nemu sa Tatra banka dostala do veľkých finančných problémov. Správa o krachu otriasla Tatrou bankou a tá v záujme záchrany svojej pôžičky vyslala do Ameriky Petra Kompiša a neskôr aj Ivana Daxnera. Účet firmy Rovnianek a Co. sa v Tatry banke zvyšoval z roka na rok. Kým k 1. januáru 1908 bol dlh 14 721,34 korún, k 1. januáru 1913

to bolo už 1 574 730 korún.

Pod vplyvom týchto udalostí bol dňa 12. júna 1913 Ivan Daxner zbavený funkcie generálneho riaditeľa a začalo sa so sanáciou banky. V tom istom roku, už ako bývalý riaditeľ, odišiel do Ameriky s cieľom vysporiadať poskytnutú pôžičku, čo sa mu však nepodarilo. Až na zasadnutí Tatry banky dňa 17. júna 1920 sa konštatovalo, že sa definitívne odpísala americká pohľadávka, ale nie Daxnerovou zásluhou.

Daxner zotrval v Amerike dlhšie ako predpokladal – jeho rozhodnutie ovplyvnilo vypuknutie prvej svetovej vojny. Zapojoval sa tiež do kultúrnej a národnej práce amerických Slovákov. Pracoval v redakcii Amerikánsko-slovenských novín, organizoval drobné kultúrne podujatia, spevokoly a divadelné predstavenia. V roku 1915 ho zvolili za hlavného tajomníka Slovenskej ligy, kde vo viacerých funkciách pôsobil takmer tri roky.

Patril medzi prvých amerických Slovákov, ktorí hlásali potrebu úplnej samostatnosti Slovenska. Bol jedným z iniciátorov Memoranda Slovenskej ligy z rokov 1914 – 1915, ktorého text sám spracoval a predložil výboru Slovenskej ligy. Memorandum žiadalo zrušiť všetky maďarizačné zákony v Uhorsku, ďalej požadovalo zavedenie všeobecného hlasovacieho práva, zákonnú garanciu úplnej rečovej rovnoprávnosti a okrem iných požiadaviek žiadalo aj vytvorenie Slovenského distriktu, resp. Okolia. Memorandum bolo schválené v tomto znení a rozoslané do celého sveta.

Na X. kongrese Slovenskej ligy rozpútali nepriatelia voči Daxnerovi nefútostný zákulisný boj: bol obvinený z defraudantstva a pošpinili aj pamiatku jeho otca. Vyšetrojúci výbor síce zistil, že ani jedno obvinenie sa nezakladá na pravde, ale napriek tomu odporučili pozbaviť Daxnera úradu.

V roku 1924 sa vrátil rozčarovaný do vlasti, keďže nebol uznaný ani pochopený svojimi krajanmi vo veci šírenia slovenskej myšlienky za morom. Po návrate z Ameriky sa už nevenoval verejnej činnosti, ale žil utiahnuto na otcovskom majetku v Tisovci až do svojej smrti 28. decembra 1935.

Mgr. Mária Kačková

VÝZNAMNÁ KAPITOLA Z HISTÓRIE MINCOVNÍCTVA NA PAMÄTNÝCH ZLATÝCH A STRIEBORNÝCH MINCIACH

Trefou pamätnou mincou, ktorú Národná banka Slovenska vydáva v rámci emisného plánu na rok 1999 je strieborná minca venovaná 500. výročiu razby prvých toliarových mincí v Kremnici. Jej cieľom je pripomenúť významnú kapitolu z histórie mincovníctva na území Slovenska, skutočnosť, že kremnická mincovňa sa zaradila medzi popredné mincovne v Európe, ktoré koncom 15. storočia začali razbu veľkých strieborných mincí. Tieto reprezentovali vtedajšie významné ekonomické postavenie nášho územia, ako aj vysokú výtvarnú a technickú úroveň kremnického mincovníctva. Na pamätnú striebornú mincu nadviaže zlatá s rovnakou tematikou.

Prechod od neskorého stredoveku k renesancii, nové objavy, vynálezy a zdokonaľujúca sa moreplavba vytvárali predpoklady na rýchly rozvoj obchodu. Zvyšujúca sa potreba mincí vyšších hodnôt a súčasný nedostatok zlata vyvolali koncom 15. storočia snahu raziť ľahšie strieborné mince, ktoré mali doplniť alebo nahradiť mince zlaté. Prvými takýmito pokusmi boli v roku 1472 strieborné benátske líry (priemer 28 mm, hmotnosť 6,52 g) a testony (priemer 28 mm, hmotnosť 9,78 g), razené od roku 1474 v Miláne. V južnom Nemecku a Švajčiarsku tieto razby pre ich hrúbku nazývali dickeny. Za vývojový predstupeň neskorších veľkých strieborných razieb sú považované aj brabantké razby z roku 1477.

Väčší význam pre vývoj mincovníctva však mali až tirolské razby, ktorých zdrojom boli nové bohaté nálezky striebra v tejto oblasti. V rokoch 1482 – 1483 začal tirolský vojvoda Žigmund v meste Hall raziť pfundner, nazývaný aj veľký groš, ktorý mal byť obdobou benátskej líry. Od roku 1484 sa v Tirolsku razili ešte väčšie strieborné mince – 1/2 guldiner (priemer 35 mm, hmotnosť 15,85 g) a napokon od roku 1486 guldiner s priemerom 40 mm a hmotnosťou 31,7 g, ktoré priniesli zásadný obrat v ďalšom európskom mincovom a menovom vývoji. Stali sa ekvivalentnými jednotkami k zlatej minci – rýnskemu zlatému (gold guldenu) v hodnote 60 grajciarov. Nasledovali razby guldinerov v Lotrinsku (1488) a švajčiarskych kantónoch Bern (1491), Sitten (1498) a Bazilej (1499). V roku 1499 sa k pokusom o zavedenie ľahšej striebornej mince pripojila aj Kremnica, jediná mincovňa na východ od Alp, ktorá razila guldiner.

Na ich reverze je vyobrazený uhorský kráľ a svätec sv. Ladislav, stvárnený ako rytier na koni. Medzi odborníkmi existujú úvahy, či toliarové razby, tzv. guldiner, zlatníky, resp. strieborné zlaté, razené v Kremnici za vlády Vladislava II. Jagelovského (1490 – 1516) sú mincami alebo medailami. V dobe svojho vzniku totiž neboli deklarované ako súčasť mincovnej sústavy a boli razené v pomerne veľkom váhovom rozpätí od 9,06 g po 58,5 g. To, že po formálnej stránke ide o mince, potvrdzuje kruhopis na averze „MONETA WLADISLAI D.G.REGIS VNGARIE“ (minca Vladislava kráľa Uhorska) a erb krajiny, majú však charakter príležitostných

razieb. Na týchto minciach sa po prvýkrát na našom území aj v celom uhorskom mincovníctve objavuje letopočet. Strieborný guldiner existuje dnes v šiestich známych ročníkoch – 1499, 1500, 1501, 1504, 1505 a 1506.

Iniciátorom razby guldinerov bol komorský gróf Ján I. Thurzo (1437 – 1508), rodák zo Spiša, jeden z prvých veľkých priemyselných podnikateľov svetového mena z územia Slovenska. Venoval sa banskému a hutníckemu podnikaniu v Poľsku a zasahoval aj do slovenského baníctva, kde uplatňoval nové spôsoby odvodňovania baní. Spolu s najvýznamnejším európskym bankárom a finančníkom Jakubom Fuggerom z nemeckého Augsburgu ovládol na viac ako 30 rokov európsky obchod s meďou. V rokoch 1498 – 1508 získal od kráľa Vladislava II. Jagelovského do prenájmu kremnickú banskú a mincovú komoru a kremnickú mincovňu. Jeho meno sa na väčšine guldinerov objavuje spolu s menom Kremnice. Guldineri razené v kremnickej mincovni patria k najkrajším minciam stredovekého Uhorska a svojej doby vôbec. Dodnes reprezentujú vysoko kvalitnú prácu vtedajších návrhárov umeleckého stvárnenia námetu a technické majstrovstvo rytcov a razičov mincovne.

Mimoriadne postavenie v dejinách slovenského, ale aj svetového mincovníctva nemajú len strieborné guldineri, ale aj ich zlaté odrazky, ktorých je známych päť typov s ročníkmi razby 1499, 1500, 1501 a 1506. Váhové rozpätie známych exemplárov zlatých odrazkov kremnických guldinerov je od 16,7 g do 68,2 g, čo predstavuje ekvivalent zhruba 5 až 20 dukátov. Sú prvými väčšími dukátovými razbami nielen na našom území, ale patria k prvým väčším zlatým minciam na svete. Takéto razby vznikali v oblastiach, ktoré sa vyznačovali trvalou ekonomicko-spoločenskou progresivitou vývoja a súčasne mali potrebné zázemie v medzinárodných obchodných stykoch.

Všetky málopočetné a dnes vzácne guldineri 15. storočia sú predzvesťou a začiatkom obdobia toliarovej meny. Rozsiahlejšiu razbu toliarových mincí ovplyvnilo až objavenie bohatých nálezísk striebra v Nemecku a v Čechách. V Sasku razili guldineri od roku 1500, v českom Jáchymove po roku 1519 pod názvom Joachimsthaler Guldengroschen (z čoho koncom 1. tretiny 16. storočia vznikol názov thaler – toliar). V prvej polovici 16. storočia sa razba toliarových mincí postupne rozšírila vo väčšine krajín Európy a neskôr aj v ďalších častiach sveta, čo bolo umožnené celým radom medzinárodných dohôd z druhej a tretej štvrtiny 16. storočia, ktoré stanovili štandardy hmotnosti a rýdzosti a položili definitívne základy toliarovej meny. V Kremnici sa po ukončení razby guldinerov v roku 1506 pravidelná razba toliarov, ich násobkov a dielov presadila až v roku 1553 a trvala do zavedenia tzv. rakúskej, resp. spolkovej meny v roku 1857. S razbou menších spolkových toliarov s hmotnosťou 18,5185 g sa však pokračovalo až do roku 1867.

Na výtvarný návrh pamätnej striebornej mince bola vypísaná verejná anonymná súťaž, na ktorej sa zúčastnili desiaty autori s deviatimi prácami. Komisia guvernéra NBS na posudzovanie výtvarných návrhov slovenských mincí zhodnotila ich úroveň po obsahovej i výtvarnej stránke ako veľmi dobrú. Na realizáciu odporučila návrh Ing. Milana Virčíka, ktorý získal prvú cenu. Komisia na návrhu ocenila výborné vystihnutie zadanej témy, vyzdvihla jeho vysokú vypovedaciu hodnotu, výstižné a kvalitné zobrazenie dobových reálií, ako aj skutočnosť, že averz i reverz je komponovaný v jednotnom výtvarnom tvarosloví so zmyslom pre jemnú modeláciu a detail. Na averze je uprostred mincového poľa zobrazený dobový proces razby mincí s bohatou figurálnou kompozíciou. Na reverze sú uprostred mincového poľa zobrazené historické artefakty – pôvodné toliarové mince v kombinácii s dobovým pohľadom na Kremnicu, miesto ich razby.

Zvýšená druhá cena bola udelená autorovi Jánovi Černajovi, ktorého návrh sa vyznačuje výtvarným a kompozičným riešením spájajúcim historickú toliarovú mincu – kremnický guldirer z roku 1499 a súčasnú mincu, ktorá je nositeľkou mince dobovej. Komisia vysoko hodnotila myšlienku zobrazenia mince na minci a jednoznačnosť pripomenutia príslušného výročia, ako aj profesionálne zvládnutie spracovania námetu. Na averze je zobrazená averzná strana toliarovej mince s uhorským štátnym znakom zloženým zo znakov jednotlivých krajín uhorskej koruny. Na reverze je zobrazená reverzná strana toliarovej mince s uhorským kráľom a svätcom sv. Ladislavom, ktorý je stvárnený ako rytier na koni.

Tretiu cenu získal Pavel Károly, ktorého návrh zaujal kompozičnou vyváženosťou averzu a reverzu a vhodným použitím atribútov minulosti a súčasnosti. Na averze zobrazil slnko a mesiac, symboly zlata a striebra. Medzi nimi je umiestnená falia pripomínajúca kráľa Karola Róberta z Anjou, ktorý v roku 1328 udelil Kremnici privilégia kráľovského mesta a založil tu mincovňu. Reverzná strana

zobrazuje averz a reverz guldireru z roku 1499, nad ktorými je umiestnená súčasná značka Mincovne Kremnica, pomená MK medzi dvoma razidlami.

Pamätná minca v hodnote 500 Sk s priemerom 40 mm a hmotnosťou 33,63 g je vyrazená zo striebra s rýdzosťou 925/1000 v Mincovni Kremnica, štátny podnik v počte 13 800 kusov, z toho 1 400 kusov v „proof“ vyhotovení. Na hrane mince je nápis „GULDINER – PREDCHODCA TOLIIARA“ a na konci textu je ornament. Minca bude emitovaná v druhej polovici mesiaca júl 1999.

Odborná komisia zohľadnila výbornú výtvarnú úroveň návrhu oceneného zvýšenou druhou cenou, konštatovala jeho mimoriadnu vhodnosť na realizáciu zlatej mince a odporučila NBS zvážiť možnosť jej vydania. Svoje stanovisko odôvodnila významom toliarových razieb z rokov 1499 až 1506 v histórii mincovníctva na Slovensku, ako aj v širšom medzinárodnom kontexte ich mimoriadnou umeleckou a technickou vyspelosťou a tiež skutočnosťou, že tieto mince boli razené nielen v striebre, ale aj v zlato. Banková rada NBS v marci 1999 rozhodla o doplnení emisného plánu pamätných mincí na rok 1999 o pamätnú zlatú mincu, realizovanú podľa komisiou odporúčeného výtvarného návrhu, na ktorom autor vykonal úpravu pôvodnej nominálnej hodnoty 500 Sk na 5 000 Sk.

Pamätná zlatá minca v hodnote 5 000 Sk s priemerom 26 mm a hmotnosťou 9,5 g bude vyrazená zo zlata s rýdzosťou 900/1000 v Mincovni Kremnica v počte 5 500 kusov v proof vyhotovení. Je po minci venovanej 1 100. výročiu úmrtia veľkomoravského panovníka Svätopluka, minciach s tematikou Svetového dedičstva UNESCO s motívom Banskej Štiavnice a s motívom Spišského hradu, štvrtou slovenskou pamätnou zlatou mincou a súčasne je prvou realizáciou kremnického výtvarníka Jána Černaja v oblasti mincovej tvorby. Jej emisia je plánovaná v septembri 1999.

Ing. Vladimír Buša, Ing. Dagmar Flaché
Foto: Ing. Štefan Fröhlich

Guvernér NBS na rokovaní BIS

Guvernér Národnej banky Slovenska Vladimír Masár sa zúčastnil v dňoch 5. až 7. júna 1999 vo švajčiarskom Bazileji na 69. výročnom valnom zhromaždení Banky pre medzinárodné zúčtovanie (BIS). Na programe rokovania bolo hodnotenie uplynulého fiškálneho roka a prijatie rozhodnutia o rozdelení vytvoreného čistého zisku.

BIS začala svoju činnosť v máji 1930 a je najstaršou medzinárodnou finančnou inštitúciou vo svete. Jej hlavnými cieľmi sú podpora vzájomnej spolupráce medzi centrálnymi bankami, poskytovanie dodatočných možností pre medzinárodné finančné operácie a naplnenie jej funkcií ako banky pre centrálnu banku.

V poslednom období význam BIS výrazne vzrástol. Jej činnosť sa zameriava na vytváranie podmienok pre vzájomné porozumenie v oblasti centrálného bankovníctva, čo napomáha vytvárať podmienky pre menovú a finančnú stabilitu.

Začiatkom hodnoteného roku založila BIS Inštitút finančnej stability, ktorý bude mať globálnu pôsobnosť.

Na výročné valné zhromaždenie pozýva BIS aj zástupcov MMF, Svetovej banky, OECD, EBRD a ďalších významných finančných medzinárodných organizácií.

Členmi BIS je 45 centrálnych bánk z celého sveta a členom tejto významnej inštitúcie je od júna 1993 aj Národná banka Slovenska (NBS).

Majetková účasť NBS v BIS predstavuje 2670 akcií, čo nepresahuje jedno percento, avšak členstvo NBS svojím významom presahuje výšku členského podielu.

– IP –

Z rokovania Bankovej rady NBS

Dňa 24. 6. 1999 sa uskutočnilo 16. rokovanie Bankovej rady NBS pod vedením jej guvernera Vladimíra Masára.

BR NBS schválila **hodnotenie bankového sektora SR k 31. 12. 1998**. Materiál analyzuje bankový sektor ako celok, ale aj jednotlivé bankové subjekty s dôrazom na dosiahnutú úroveň parametrov kapitálovej stability a výkonnosti ako aj tých faktorov, ktoré efektívnosť bankového sektora znižujú. Bilančná hodnota bánk sa v roku 1998 zvýšila o 14 272 mil. Sk. Aj pre rok 1998 bola charakteristická nízka návratnosť

úverov. Úverové straty rástli rýchlejšie ako akumulácia vlastných zdrojov bankového sektora na ich krytie a v priebehu roka sa zvýšili o 16 mld. Sk. Súčasne sa o 1,1 mld. Sk zvýšila hodnota nevyinkasovaných úverov, ktoré nie je bankový sektor schopný vykryť vlastnými zdrojmi. Výsledkom ekonomicky neudržateľnej stratovosti úverov (v súčasnosti sa bankovému sektoru nespláti z 1 Sk poskytnutých úverov 34,4 hal.) je prehľujúca sa bilančná nerovnováha bankového sektora, keď úrokovovo výnosných aktív je o 47 821 mil. Sk menej ako cudzích zdrojov. Pri ich priemernej úrokovej sadzbe na úrovni 9,60 hal. bankový sektor zaplatil 4 591 mil. Sk úrokov, ktoré nie sú premietnuté v úrokových výnosoch. Ide o priame náklady na zabezpečenie bežnej likvidity, ktorá je znížená spomínaným nesplácaním úverov a úrokov s dopadom na zápornú hodnotu rentability aktív bankového sektora ako celku.

BR NBS schválila návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 202/1995 Z. z. Devízový zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Schválený návrh novely Devízového zákona znamená ďalšiu liberalizáciu pohybu kapitálu, resp. flexibilnejší prístup v ďalšej liberalizácii, keďže umožňuje vykonať jednotlivé liberalizačné opatrenia podzákonnými normami na základe spólnomocnenia Devízového zákona. Umožňuje organizačným zložkám zahraničných inštitúcií nadobúdať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na území SR, ktoré sú nevyhnutné na získanie prevádzkových priestorov na účely podnikania. Ruší sa ohlasovacia povinnosť pre tuzemcov a cudzozemcov pri dovoze a vývoze bankoviek a mincí v slovenskej a cudzej mene, cestovných šekov, zlata a zlatých mincí ako údajov, ktoré nie sú potrebné pre účely platobnej bilancie. Novela zákona ďalej upravuje plnenie ohlasovacej povinnosti tak, aby táto povinnosť bola daná len Devízovým zákonom. Rozširuje sa okruh prípadov vydávania zahraničných cenných papierov v tuzemsku a ich uvedenie na tuzemský trh bez devízového povolenia ak ide o emitenta, z ktorého cennými papiermi sa obchoduje na hlavnom trhu zahraničnej burzy cenných papierov a ak ide o zahraničné štátne dlhopisy. Vypúšťa sa podmienka, že musí ísť o emitenta z členského štátu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj.

Ján Onda

Bankový manažment

Dňa 25. júna 1999 bolo v kongresovej sále hotela Bratislava slávnostné ukončenie dvojročného dištancného štúdia, ktoré pripravil a realizoval Inštitút bankového vzdelávania NBS v spolupráci so zahraničnými partnermi v rámci programu Európskej únie PHARE. Štúdium úspešne ukončilo 109 účastníkov – pracovníkov slovenského bankového sektora vrátane Národnej banky Slovenska.

Absolventom odovzdali osvedčenie o štúdiu za účasti predstaviteľov Národnej banky Slovenska, inštitútov ban-

kového vzdelávania Portugalska, Francúzska a rakúskej Finančnej akadémie, ako aj ďalších hostí.

Na slávnostnom ukončení dištančného štúdia Bankový manažment sa zúčastnili (na obr. sprava): pán António Torres, riaditeľ Inštitútu pre prípravu bankárov, Portugalsko, Vladimír Masár, guvernér NBS, Dušan Garay, riaditeľ IBV NBS, viceguvernéri NBS: Marián Jusko a Jozef Mudrík, vrchný riaditeľ prezidiálneho úseku NBS Štefan Králik.

– sb –

Foto: I. Paška

Rakúska banka Österreichische Volksbanken-AG (ďalej ÖVAG), ktorá LUDOVÚ BANKU, a. s., založila, previedla ako majoritný akcionár v dvoch transakciách (v decembri 1997 a decembri 1998) svoje akcie LB na spoločnosť VBB-International Holding GmbH, Wien (VBB-IH). VBB-IH je v súčasnosti majoritným akcionárom LB a bola založená spoločnosťou VOB-Holding, GmbH, Wien, ktorej jediným vlastníkom (spoločníkom) je ÖVAG.

Tento prevod akcií ÖVAG sa uskutočnil v záujme vytvorenia efektívnej správy svojich majetkových účastí pod jednou spoločnosťou, nad ktorou má kontrolu. I keď ÖVAG už nieje akcionárom LB, nemá táto zmena majoritného akcionára žiadny vplyv na postavenie a činnosť Ľudovej banky. O akcie LB v rozsahu takmer 10 % jej základného imania prejavila záujem aj francúzska ľudová banka Caisse Centrale des Banques Populaires, Paris.

Banka už tradične potvrdzuje svoju silnú pozíciu v oblasti primárnych zdrojov. Kvalita úverového portfólia radí banku na popredné miesto v slovenskom bankovníctve. V roku 1998 dosiahla banka nárast bilančnej sumy takmer o 30 % oproti predchádzajúcemu roku. Z kvalitatívneho hľadiska je na aktívnej strane bilancie významná najmä diverzifikácia rizika. Viac ako 36 % z celkových aktív tvoria úvery klientom, asi 34 % sú aktivity na peňažnom trhu. Rast hospodárskeho výsledku banky výrazne ovplyvnil výnos z obchodovania s cennými papiermi, ktorý sa na medziročnej báze viac ako strojnásobil. Na pasívnej strane bilancie

je rozhodujúcim prvkom viac ako 2-násobné zvýšenie vlastného imania banky od jej vzniku, a predovšetkým medziročný nárast čistého zisku po zdanení o viac ako 60 %.

Významná je aj hodnota ukazovateľa ROE (výnosovosť kapitálu), ktorá zo 16 % v roku 1997 vzrástla na viac ako 21 % v roku 1998. Výnosovosť aktív (ROA) vzrástla z 1,2 % v roku 1997 na viac ako 1,4 % v roku 1998.

Banka predpokladá v tomto roku nárast úverov o 20 %. Celkový objem úverov LB presiahol v roku 1998 7 mld. Sk. Od minulého roka funguje v banke špeciálny úsek zameraný na kontrolu, oceňovanie a monitoring úverového rizika.

Zámerom ĽUDOVEJ BANKY, a. s., na rok 1999 je naďalej pokračovať v politike obozretného podnikania, predovšetkým kontrolou a riadením rizika na oboch stranách bilancie.

LB plánuje aj v tomto roku pokračovať v zavádzaní nových produktov, ako napr. súkromné poistenie. Činnosť by mala rozšíriť tiež v oblasti cestovných služieb. V roku 1999 plánuje vyčleniť na stavebné investície súvisiace s rozširovaním siete pobočiek 472 mil. Sk. Pripravuje sa otvorenie pobočiek v Ružomberku, Banskej Bystrici, Lučenci a Prešove a okrem už existujúcich reprezentácií otvorenie ďalších v Kyjeve a Krakove.

Udržaním vysokej finančnej výkonnosti si chce banka vytvoriť priestor pre vlastný rozvoj a skvalitnenie služieb, maximalizovať spokojnosť svojich klientov a trvale zvyšovať svoj podiel na trhu.

– sb –

BILANCIA A ZÁMERY ĽUDOVEJ BANKY

Ukazovateľ	Merná jednotka	1996	1997	1998	1999			Unit	Indicator
					2.	3.	4.		
REÁLNA EKONOMIKA									REAL ECONOMY
Hrubý domáci produkt ^{1) 2)}	mil. Sk	550,8*	586,8*	612,7*		147,0*		Sk billion	Gross domestic product ^{1) 2)}
Medziročná zmena HDP ³⁾	%	6,6*	6,5*	4,4*		1,8*		%	Year-on-year change of GDP ³⁾
Miera nezamestnanosti ⁴⁾	%	12,8	12,5	15,6	16,5	16,7	16,4	%	Unemployment rate ⁴⁾
Spotrebiteľské ceny ⁵⁾	%	5,4	6,4	5,6	6,9	7,0	7,1	%	Consumer prices ⁵⁾
OBCHODNÁ BILANCIA ²⁾									TRADE BALANCE ²⁾
Vývoz (fob)	mil. Sk	270 643	324 017	375 920	55 068	91 080	124 053	Sk million	Export (fob)
Dovoz (fob)	mil. Sk	340 903	393 973	456 713	62 099	103 727	141 437	Sk million	Import (fob)
Saldo	mil. Sk	-70 260	-69 956	-80 793	-7 031	-12 647	-17 384	Sk million	Balance
PLATOBNÁ BILANCIA ²⁾									BALANCE OF PAYMENTS ²⁾
Bežný účet	mil. Sk	-64 301,0	-65 630,0	-72 708,0	-5 522,0	-9 944,0		Sk million	Current account
Kapitálový a finančný účet	mil. Sk	66 770,0	58 832,0	63 795,2	7 948,9	9 313,5		Sk million	Capital and financial account
Celková bilancia	mil. Sk	7 367,9	1 776,2	-19 543,2	3 667,0	1 750,5		Sk million	Overall balance
DEVÍZOVÉ REZERVY ⁴⁾									FOREIGN EXCHANGE RESERVES ⁴⁾
Celkové devízové rezervy	mil. USD	5 685,5	6 488,5	6 055,1	4 369,4	4 208,6	3 901,7	USD million	Total foreign exchange reserves
Devízové rezervy NBS	mil. USD	3 473,3	3 284,9	2 923,3	2 910,0	2 814,3	2 731,7	USD million	Official reserves of NBS
ZAHRAŇIČNÁ ZADĽŽENOSŤ ^{4) 9)}									FOREIGN DEBT ^{4) 9)}
Celková hrubá zahraničná zadlženosť	mil. USD	7,8	9,9	11,9	9,9			USD billion	Total gross foreign debt
Zahraničná zadlženosť na obyvateľa SR	USD	1 473	1 867	2 209	1 835			USD	Gross foreign debt per capita
MENOVÉ UKAZOVATELE									MONETARY INDICATORS
Devízový kurz ^{5) 6)}	Sk/USD	30,647	33,616	35,242	38,333	40,715	41,911	Sk/USD	Exchange rate ^{5) 6)}
Peňažná zásoba [M2] ⁴⁾	mil. Sk	416,2	453,9	466,1	482,1	476,7	479,6	Sk billion	Money supply [M2] ⁴⁾
Medziročná zmena M2 ³⁾	%	16,5	8,9	2,8	8,5	7,2	7,4	%	Year-on-year change of M2 ³⁾
Úvery podnikom a obyvateľstvu ⁴⁾	mil. Sk	361,3	370,1	386,8	392,7	395,2	399,6	Sk billion	Credit to enterprises and households ⁴⁾
Diskontná sadzba ⁶⁾	%	9,75/8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	%	Discount rate ⁶⁾
ŠTÁTNY ROZPOČET ^{2) 4)}									STATE BUDGET ^{2) 4)}
Prijmy	mil. Sk	166,3	180,8	177,8	22,5	40,9	58,8	Sk billion	Revenue
Výdavky	mil. Sk	191,9	217,8	197,0	25,7	39,9	60,2	Sk billion	Expenditure
Saldo	mil. Sk	-25,6	-37,0	-19,2	-3,2	1,0	-1,4	Sk billion	Balance
PRIMÁRNÝ TRH									PRIMARY MARKET
Priemerná úroková miera									Average interest rate
– jednorôčné vklady	%	9,43	10,33	11,17	12,25	12,28	12,33	%	– 12-month deposits
– krátkodobé úvery	%	14,29	17,31	20,61	20,76	20,07	19,65	%	– short-term loans
– krátkodobé čerpané úvery	%	13,27	18,88	19,72	19,76	17,37	16,73	%	– short-term new loans
PEŇAŽNÝ TRH / Priemerná úroková miera z medzibank. vkladov (BRIBOR)**									MONEY MARKET / Average interbank deposit interest rate (BRIBOR)**
– overnight	%	11,57	24,18	14,41	12,38	9,99	9,98	%	– overnight
– 7-dňová	%	11,79	23,93	15,88	16,81	11,32	11,73	%	– 7-day
– 14-dňová	%	11,82	23,60	16,54	17,06	12,14	11,97	%	– 14-day
– 1-mesačná	%	11,87	23,50	18,39	17,63	13,67	12,71	%	– 1-month
– 2-mesačná ⁷⁾	%	11,86	23,31	19,82	17,94	14,89	13,73	%	– 2-month ⁷⁾
– 3-mesačná	%	11,86	23,18	20,82	18,00	15,40	13,96	%	– 3-month
– 6-mesačná	%	11,93	22,74	22,14	18,12	16,47	15,35	%	– 6-month

¹⁾ stále ceny, priemer roka 1995

²⁾ kumulatívne od začiatku roka

³⁾ zmena oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka

⁴⁾ stav ku koncu obdobia

⁵⁾ kurz devíza stred, priemer za obdobie

⁶⁾ rok 1995 zmeny sadzby od 17.3. a 6.10., rok 1996 zmena sadzby od 13.1.

⁷⁾ rok 1995 priemer za obdobie júl-december

⁸⁾ od 1. 10. 1998 zrušenie fixného kurzového režimu a zavedenie floatingu

⁹⁾ od 1. 1. 1999 zmena metodiky

* predbežné údaje

** od 29. 5. do 15. 10. 1997 „Monitoring úrokových sadzieb na trhu medzibankových depozit v SR“

¹⁾ Constant prices, average for 1995

²⁾ Cumulative figures since the beginning of the year

³⁾ Change compared with the same period of previous year

⁴⁾ As the end of period

⁵⁾ Midpoint rate, average of period

⁶⁾ Year 1995 changes since 17.3. and 6.10., year 1996 change since 13.1.

⁷⁾ Year 1995 average of period July-December

⁸⁾ The fixed foreign exchange regime replaced by floating, since 1. 10. 1998

⁹⁾ Change of the methodology since 1. 1. 1999

* Preliminary data

** From 29. 5. to 15. 10. 1997 „Monitoring of interest rates on Slovakia's interbank deposit market“

UPDATED MONETARY PROGRAMME OF THE NBS FOR 1999

On 14th June 1999, the Bank Board of the National Bank of Slovakia approved the Updated Monetary Programme for 1999.

The National Bank of Slovakia updates its monetary policy objectives and priorities formulated in the monetary programme, compiled at the end of the past year, with regard to the actual course of monetary, political, and economic development, on a yearly basis. In updating the monetary programme for 1999, it was necessary to take into account (apart from the actual development) changes in the forecasts, especially in the area of the country's predicted economic growth and the economic policy of the Government. In updating its monetary programme for the remainder of 1999, the NBS also took into account the turbulence on the foreign exchange market in May.

Forecasts

In connection with the cancellation of the fixed exchange rate regime of the Slovak crown and the expected change in economic policy at the end of 1998, the formulation of the Monetary Programme for 1999 was complicated by changes in the method of quantifying the effects of these changes on future development. In projecting the course of fiscal development, the NBS relied on the declared programme of the Government, especially on its ambition to reduce the share of the fiscal deficit from almost 5% of GDP in 1998 to a maximum 2% of GDP in 1998. In connection with the unknown scope and pace of price deregulation, it was not possible to quantify the end-year rate of inflation. Therefore, the NBS set its goal in the form of net inflation at the level of 5% – 7%, whereby every 10% increase in the level of regulated prices will increase the 12-month rate of inflation by ca. 2%.

In the area of real economy, we expected a slowdown in the dynamics of growth from 5.9% in 1998 to 3.0% in 1999, which was supposed to be affected by the adoption of government measures designed to reduce the deficit in the current account, the share of which in GDP was to fall from 10.1% in 1998 below the level of 6% in 1999. The failure to adopt a tight fiscal policy would have had a negative effect on the development of exchange rates and subsequently would slow the rate of economic growth. For that reason (and for the lack of experience with the new exchange rate regime), the NBS did not set the crown's exchange rate for 1999. The course of the key monetary aggregates was projected in accordance with

these assumptions, and the intention to maintain the stabilising function of monetary policy. In 1999, the growth in the money supply was not to exceed 6%, which corresponded to a 8% year-on-year growth in net domestic assets and a 8.7% increase in bank lending to households and enterprises.

In connection with the changes in the final data for 1998 in comparison with the preliminary data, mainly in the area of the real economy, and with regard to the actual development of sectoral indicators, and especially the prepared measures of the Government affecting all sectors of the economy, the NBS has modified and/or adjusted the relevant indicators of price and economic development, in comparison with the original monetary programme.

Fiscal policy

During the first four months of 1999, fiscal development did not indicate that the negative trends from the past had been eliminated, which endangered the fulfilment of the original goal to reduce the share of the fiscal deficit. In comparison with the size of the fiscal deficit (Sk 16.4 billion) approved in the State Budget Act, the current volume has approached the level of Sk 40 billion, due primarily to postponement of the inevitable remedial measures.

On 31 May 1999, the Government approved a strategy for the acceleration of economic reform, which includes measures for the elimination of imbalances in public finances. After quantifying the effect of these measures on

public finances, we expect the year-end fiscal deficit to reach Sk 26 billion. In comparison with the current situation, this volume represents a marked improvement in the economic performance of the Government, even if the upper limit of the fiscal deficit were to increase to 3.3% of GDP in comparison with the original forecasts of the monetary programme.

As the scope and schedule of economic policy measures adopted by the Government for the solution of problems behind the macro-economic imbalance and the low competitiveness of the Slovak economy were already known at the time the monetary programme was updated, it was possible to quantify their effects on the level of consumer prices in 1999 and to modify the goals of the monetary programme accordingly. The measures adopted by the Government do not apply only to the sector of goods and services with regulated prices, but through an increase in VAT rates, excise duties on tobacco and tobacco products, the tax on hydrocarbon fuels and lubricants, and via the introduction of a surcharge on imports, covering 75% of imported goods, they affect all components of the consumer basket as well. For that reason, the NBS adjusted the forecast for the year-end rate of net inflation to 6.0 – 7.5% in the Updated Monetary Programme for 1999. We assume that the 12-month rate of inflation will range from 13.5% to 15.5% at the end of 1999, while the average rate of inflation will reach 10% to 11%.

Inflation

The increase in the rate of inflation in 1999, in comparison with the previous period, is a result of the temporary effects of inevitable administrative measures. The upward influence of the increase in regulated prices on the general price level will exhaust itself after one year, consequently it is not necessary (nor desirable with regard to future development) to compensate for the rise in prices by an increase in the level of nominal incomes, or to adopt other compensating measures. A higher than expected rate of compensation would partly eliminate, or reduce the favourable effect of the said measures and would prolong the time horizon, as well as the costs of stabilisation and recovery in the economy. However, short-term restriction is inevitable if we wish to mitigate the fundamental imbalances in the economy caused by excessive consumption in the past. At the same time, it is necessary to increase the level of regulated prices if we wish to remove the disproportion between actual expenditures and retail prices in companies operating in sectors with regulated prices. As has already been mentioned, the influence of price deregulation is one-sided and lasts only 12 months, subsequently inflation is supposed to return to its original level.

GDP growth

As a result of a marked slowdown during the last quarter, the rate of growth in GDP arrived at 4.4% at the end 1998, compared with 5.9% projected in the Modified Monetary Programme for 1998. In view of the slowdown in economic growth during 1998 and the restriction of domestic demand by government measures, the NBS changed the predicted value of GDP growth to 2.0% for 1999 in the Updated Monetary Programme, compared with 3% expected in the original monetary programme. The reduction in the value of GDP growth is also connected with actual development in the individual sectors of the economy during the first four months of the year, and with the fact that the recovery measures of the Government have not yet been adopted. Therefore, their positive influence on the performance of the economy can be expected only in the medium-term. However, the prepared measures will also have an immediate effect: they will lower the level of public spending and consequently the current income of households, which will lead to a fall in consumption and investment demand.

Apart from a fall in domestic demand, the NBS expects some improvement in the balance of foreign trade, the deficit of which is supposed to diminish by Sk 36.1 billion (compared with the past year), to Sk 44.0 billion, despite an expected slowdown in the dynamics of economic growth in the countries of our main trading partners. While the development of exports (+6.7%) may be positively affected by the depreciation in the exchange rate of the Slovak crown, the volume of imports may be reduced (-1.9%) by the slowdown in the rate of growth in domestic demand and the introduction of a 7% import surcharge.

Balance of payments on current account

The size of the trade deficit and the shortfall in the current account of the balance of payments will be significantly influenced by the volume of disposable foreign resources for their financing. The estimate of the amount of funds on the capital and financial account of the balance of payments is based on the predicted volume of foreign loans drawn by the corporate sector and the Government of the SR. The total resources of the corporate sector should also be increased by the expected inflow of foreign capital for direct investments, which is of great significance as it represents a support for the ongoing structural reform with a positive effect on the volume of imports in the future. If we take into account the inflow of foreign resources, the favourable development in the trade balance, and the increased demands on debt servicing, we estimate that the ratio of the current account deficit to GDP

will reach 5.3% to 6.4% (i.e. US\$ 1.2 billion) at the end of 1999, depending on the applied exchange rate.

The predicted development in foreign trade includes a combination of effects exerted by the expected inflow of foreign funds, the imposition of restrictions on domestic demand, and the introduction of an import surcharge. With regard to the size of the current account, the last two factors are only of partial significance. Their effect will be stronger if the volume of foreign loans and other resources should differ from the predicted development.

The volume of foreign capital inflow determines the domestic supply of money and the M2 monetary aggregate is supposed to reach an increase of 6.0% – 8.8% year-on-year, which corresponds to a 3.6% – 6.9% rate of growth in bank loans to households and enterprises. The monetary policy of the central bank relating to the development of monetary aggregates, aims at eliminating the possible transfer of inflation from the sector of regulated prices into the sector of other items of the consumer basket, while after the exhaustion of the effect of administrative measures on the price level, monetary policy will aim again at reducing the level of inflation. The currently applied monetary policy instruments are not expected to be changed.

Exchange rate policy

The attitude of the NBS to current exchange rate policy remains unchanged, i.e. it is based on interventions conducted for the purpose of mitigating the volatility of the crown's exchange rate. If the measures of the Government are successfully implemented, which means that the pressure on the trade balance deficit will be mitigated, we expect to maintain the exchange rate close to the current level. A wage increase and the application of unsuitable compensating measures would seriously endanger development of the trade balance, as well as the expectations of domestic and foreign investors and would have a negative effect on the value of the currency.

Although the basic monetary policy objective of the NBS, i.e. stability of the national currency, remains unchanged, the measures of the Government are of key importance for the development of inflation, as well as the exchange rate of the Slovak crown. The instruments that are at the Bank's disposal, are only designed to adjust the course of economic development, and not to control it directly. At present, the National Bank of Slovakia pays increased attention to exchange rate control. By regulating the level of excess reserves in the banking sector, the NBS prevents their excessive volatility with the aim of maintaining them at the current level. Room for the effective lowering of interest rates will be created only when positive signals are received from the area of recovery

measures, in the 4th quarter of 1999 at the earliest. The actual level of interest rates, and the volume of disposable resources available for the provision of new loans, are dependent on developments in the area of public finances.

In respect of the increased sensitivity of the price of crown resources to fluctuations in the exchange rate of the Slovak crown, the NBS cannot guarantee the stability of interest rates in case of turbulence, analogous to the crisis in May, unless it is subordinated to the effort to renew the stability of the exchange rate.

The goals of the Updated Monetary Programme of the NBS for 1999 are:

- net inflation: 6.0 – 7.5%; overall year-end inflation: 13.5 – 15.5%; average inflation: 10 – 11%;

Forecasts of monetary development included in the goals of monetary programme are:

- growth of GDP at constant prices: 2%;
- improved share of the current account: 5.3% of GDP;

while:

- fiscal deficit should not exceed: Sk 26 billion, i.e. 3.3% of GDP;
- growth in the money supply, in terms of M2: 6.0 – 8.8%;

and

- increase in bank lending to households and enterprises: 3.6% – 6.9% on a year-on-year basis;

In updating the monetary programme for 1999, the NBS responds to the economic measures adopted by the Government with a view to improving the current economic situation. Through its monetary policy, the NBS supports the efforts of the Government in order to accelerate the achievement of positive results. The timely elimination of macroeconomic imbalances, reflected in the shortfall in public finances and the deficit in the balance of payments current account, and the renewal of sound economic growth will accelerate the process of Slovakia's integration in international economic structures, especially into OECD and the European Union.

FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN SLOVAKIA IN 1998

Ing. Adela Hošková, PhD.
Institute of Monetary and Financial Studies, NBS

Of the three main forms of foreign capital inflow, the most effective is foreign direct investment (FDI). This applies, first and foremost, to long-term capital invested in the production sector of the economy. If the foreign partner is carefully selected, such investments have a positive effect on the corporate sector, most macroeconomic indicators, and the balance of trade and payments. Unlike foreign loans, they do not increase the country's external debt.

A special problem we paid increased attention to, was the exclusion of business organisations from the group of joint ventures and companies 100% owned by foreign investors so that we could quantify the effects of foreign investment directly to production, on the balance of trade. This means that it is necessary to determine the level of their capitalisation within the Slovak economy, their export intensity, and share in the total exports of Slovakia.

Tab. 1 Survey of foreign direct investments

Year	Volume of capital (in Sk millions)	Year-on-year increase	
		(in Sk millions)	(in %)
1994	23,840	–	–
1995	31,533	7,693	132.3
1996	43,414	11,881	137.7
1997	54,181	10,767	124.8
1998	69,698	15,517	128.6

Foreign Direct Investment in Slovakia

In comparison with the previous year, 1998 saw a marked inflow of foreign investment capital into the Slovak economy, due for the most part to three large investments in metal working and food processing. A breakdown of foreign direct investment by region in 1998 is shown in Tab. 2.

Tab. 2

Region	Year 1998 (in %)	Year 1998 (in Sk millions)	Year 1997 (in %)
Bratislava, Bratislava regions	30.8	3,780	62.6
Trnava, Trenčín, Nitra regions	24.7	3,034	31.6
Banská Bystrica, Žilina regions	3.9	477	4.9
Prešov, Košice regions	40.6	4,982	0.9
Total	100.0	12,273	100.0

Note: The data shows net increases, i.e. without exchange rate differences, which reached Sk 1,921 million in the corporate sector in 1998.

Compared with 1997, the structure of foreign direct investment by region recorded marked changes throughout Slovakia. The centre of FDI shifted to the region of Eastern Slovakia, which has seen almost no investment so far, and was due to two large volume investments in the sector of metal working.

The structure of foreign direct investment by origin during the years 1984 – 1998 is shown in Tab. 3.

Tab. 3

	(in Sk billions)	(in %)
Germany	14.5	20.8
Austria	13.0	18.7
USA	9.7	13.9
Great Britain	6.4	9.2
Holland	9.3	13.3
France	4.5	6.5
Czech Republic	6.1	8.7
Belgium	0.7	1.0
Other countries	5.5	7.9
Total	69.7	100.0

The inflow of foreign capital (in the form of direct investment) from the individual countries was on the whole relatively balanced. Most capital came from Germany, Austria, USA, Great Britain, and the Czech Republic, the share of which has recently decreased somewhat.

Tab. 4 Structure of foreign direct investment by sector

Sector according to OKEC	in Sk millions	Share of total FDI in %
Industrial production	34.3	49.2
Raw materials extraction	0.9	1.3
Generation and distribution of electricity, gas	0.4	0.6
Building and construction	1.5	2.2
Wholesale and retail sale, repair of motor vehicles	12.3	17.6
Hotels, restaurants	0.7	1.0
Transport, warehousing, telecommunications	2.3	3.3
Banking, insurance	15.4	22.1
Real estate, renting and trade services, research and development	1.8	2.6
Other public services	0.1	0.1
Total	69.7	100.0

In comparison with the previous year, the volume of capital inflow from the first four countries remained unchanged. The Czech Republic fell behind France, due to an outflow of capital from Slovakia. Gibraltar gained a position with a substantial investment in the food industry in 1998.

When comparing the data for 1998 with data for the previous years (they have not yet been revised, but no marked changes are expected), we see that the spread of foreign direct investments is relatively even in comparison with those years. A positive trend is represented by a moderate increase in the share of industry (due to three major investments) and a proportionate decrease in the share trade. Otherwise, the structure of direct investment by sector recorded no significant changes.

Export of Capital from Slovakia

Outflow of investment capital

In 1998, the structure of capital export by destination changed in comparison with the previous year. Most capital is exported to the Czech Republic (its share increased by 15%), which is followed by Hungary (its share increased by 21%). The volume of capital exported to other countries declined significantly (mainly to the Ukraine).

Tab. 5 Export of capital from Slovakia in 1998 by country

	(in Sk millions)	(in %)
Republic of Hungary	1,954.0	43.7
Czech Republic	2,934.0	65.7
Lichtenstein	-851.0	-19.1
Other countries	430.0	9.7
Total	4,467.0	100.0

Tab. 6 Export of capital from Slovakia in 1998 by sector

	(in Sk millions)	(in %)
Industry	408.0	9.1
Export of electricity and gas	204.0	4.6
Building and construction	8.0	0.2
Wholesale and retail trade	1,185.0	26.3
Banking and insurance	1,634.0	36.6
Real estate, leasing	707.0	15.8
Other sectors	321.0	7.4
Total	4,467.0	100.0

Tab. 7 Export of domestic capital by country (in US\$)

Country	1993		1994		1995		1996		1997	
	Total	Per inhabitant	Total	Per inhabitant	Total	Per inhabitant	Total	Per inhabitant	Total	Per inhabitant
Czech Rep.	2,153	209.0	3,191	309.8	5,923	575.0	7,061	685.5	6,763	656.6
Hungary	6,632	643.9	8,316	807.4	13,265	1,287.9	16,093	1,562.4	17,529	1,701.8
Poland	2,828	73.5	4,321	112.3	6,832	177.5	12,028	312.4	17,705	459.9
Slovakia	366	93.8	552	141.5	733	187.9	1,328	340.5	1,517	388.9
Slovenia	954	479.4	1,331	668.8	1,745	876.9	1,934	971.9	2,400	1,206.0

Source: Foreign Direct Investment in Central and East European Countries and the Former Soviet Union, WIIW, Vienna, July 1998 (total volume of DFI inflows).

In 1998, the structure of capital exported from Slovakia by sector also recorded changes in comparison with the previous year. Most capital was allocated to banking and insurance, owing to the establishment of new representative offices for banks abroad.

The second largest amount of capital was directed to trade, which is characteristic of this period: fast rate of return on investment and low risk. Roughly the same amount of capital was invested in the generation and distribution of electricity and gas, which remained basically unchanged in comparison with the previous year.

For comparison, Tab. 7 shows data on the export of domestic capital to neighbouring countries (mostly to former COMECON countries). The above figures in absolute value show that, in comparison with other countries, Slovakia received the lowest inflow of capital during the entire period under review. The result is a little better if we compare per-capita investments in the individual countries: until 1996, we had been in the fourth place, then we fell to the fifth place (the last) in 1997.

Effects of FDI on the Balance of Trade and Payments

With regard to the limited size of the Slovak market, an important key to the evaluation of joint ventures or companies 100% owned by foreign investors is their share in the balance of trade and payments, and shows how the individual joint ventures manage to capitalise their activities within the Slovak economy.

The share of joint and 100% foreign-owned organisations in the exports and imports of Slovakia were monitored for over five years. Our calculations are based on data from the statistical report DEV 1 – 12 of the NBS. When used in combination with the report 'Survey of Subscribed Capital by Country', the data can be selected according to an identification number (Tab. 8).

Data from 1994 – 1997 indicate that the course of development was basically stable: the share of exports by joint ventures in the total exports of Slovakia ranged between 32 and 37%. A similar result was recorded in imports: the relative data for the given period ranged from 35 to 44%.

During the period under review, the lowest results were recorded in 1998, both in exports and imports. In relative terms, this represents a decline of 5% in exports and 9% in imports.

Looking at the results of individual companies (which, according to NBS regulations, are not allowed for public release), we can see that a lot of companies recorded a moderate decline in exports, e.g. in chemical industry, machine industry (metal wor-

Tab. 8 Export and import by selected organisations (in Sk millions)

Year	Joint ventures				Slovakia Total	
	Export	Share in total exports in %	Import	Share in total imports in %	Export	Import
1994	63,649	37	65,703	42	171,972	156,042
1995	85,564	34	89,953	36	254,099	252,311
1996	96,523	36	131,700	39	270,628	335,165
1997	108,229	37	152,821	44	295,574	345,049
1998	120,671	32	158,554	35	375,921	456,713

king is stable), while exports increased in white technology, ship building, and partly in some companies in the chemical industry.

With regard to imports, increases were recorded in almost all sectors as well as in companies. The situation was stable only in metal working, i.e. virtually unchanged since 1997. The largest increases were recorded in petrochemical industry, telecommunications, and the food industry. In joint ventures, the volume of imports declined due partly to a fall in the volume of imports by trade organisations and partly as a result of the fact that some joint ventures were not involved in importing in 1998.

Exclusion of business organisations

In our surveys, through which the influence of FDI on the balance of trade and payments have been monitored over the past five years, the item 'imports' has shown a tendency to increase year by year.

Up to now, we have had no opportunity to identify the specific reasons, but we suspect that the import volumes of large business organisations are responsible for the above statistics.

This year, we tried to separate the volume of imports and exports of joint ventures and companies 100% owned by foreign investors from the volume of exports and imports of business organisations in the following groups: No. OKEC 50 – trade in motor vehicles; No. 51 – wholesale trade; and No. 52 – retail sales. The total number of such organisations is 730. We obtained the following results:

in Sk millions

Business organisations	Import	Export
50 Motor vehicles	14,183	–
51 Wholesale trade	38,287	6,058
52 Retail trade	1,421	588
Total	53,891	6,646

Difference – surplus of imports: 47,225

Total imports of FDI

– year 1998	158,554
– of which: business organisations	–53,891

Difference excluding business organisations 104,663

Total exports of FDI

– year 1998	120,671
– of which: business organisations	–6,646

Difference excluding business organisations 114,025
Difference in favour of exports: 9,362

Generalisation of the results:

- The calculations confirm our suspicion that the permanent surplus of imports in joint ventures over exports is caused by business organisations. According to individual data, this is caused by a small number of large companies, a substantial part of which is engaged in the import of motor vehicles. Otherwise, imports are spread over a number of small organisations, in terms of structure by products as well.

- Exports of business organisations are concentrated in the commodity group No. 51 – wholesale trade (group No. 50 is not represented at all and in group No. 52, there are only two items), which are dominated by exports of chemical products, amounting to approximately Sk 3.4 billion. The remaining part of wholesale trade exports is also spread over smaller volumes.

- The relative data are also of interest:

- a) The share of business organisations in the total import of FDI in 1998 was 34.0%, and in the total imports to Slovakia 11.7%.

The share of business organisations in the total export of FDI in 1998 amounted to 5.5% and in the total exports of Slovakia 1.8%.

- b) The volume of capital imports by other sectors (excluding business organisations) accounted for 66.0% of the total imports of capital in 1998 and 22.9% of the total imports to Slovakia.

The volume of capital exports in other sectors (excluding business organisations) accounted for 94.5% of the total export of capital in 1998 and 30.3% of the total exports of Slovakia.

Two main conclusions may be drawn from the above results:

- The relatively small volume of FDI (excluding business organisations) in relation to the total volume of Slovak exports, can be capitalised up to 30.3%.

- On the contrary, the same companies account for 22.9% of the total volume of Slovak imports.

This confirms our conclusions from previous studies that companies with foreign capital participation, or those 100% owned by foreign investors show a positive trend, i.e. they do not absorb a large amount of foreign exchange during their initial years, on the contrary, they have a positive effect on the balance of trade and payments with a healthy volume of exports.

Another significant fact is that the joint ventures operating in Slovakia are export oriented, which is understandable with regard to the small size of the Slovak market. This is documented by the share of other sector (without business organisations) in the total export of capital, i.e. 94.5%, and in the total exports of Slovakia 30.3%.

Source of tables: NBS

Národná banka Slovenska		DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 31. 05. 1999 v mil. SK					
AKTÍVA		Zmena oproti 20.05.99		PASÍVA		Zmena oproti 20.05.1999	
1 Zlato		1,400.9	(-0.0)	1 Emisia obeživa	57,866.7		(-2,371.9)
2 Vklady v MMF		31,965.3	(4,778.5)	2 Záväzky voči MMF	38,614.9		(4,520.9)
2.1 V cudzej mene	5,000.6		(-99.5)	2.1 V cudzej mene	11,650.2		(-357.1)
2.2 V slovenských korunách	26,964.7		(4,878.0)	2.2 V slovenských korunách	26,964.7		(4,878.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a me- dzinárodných inštitúciáchv cudzej mene		4,977.7	(-2,636.9)	3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		31,472.8	(4,790.9)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	4,427.0		(-2,502.1)	3.1 V cudzej mene	30,978.7		(4,790.9)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	550.7		(-134.8)	3.2 V slovenských korunách	494.1		(0.0)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		17,691.8	(-51.2)	4 Emitované cenné papiere		32,683.0	(10,103.6)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		35,743.7	(189.6)	4.1 V zahraničí v cudzej mene	12,683.0		(103.6)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	14,548.9		(-43.5)	4.2 Ostatné	20,000.0		(10,000.0)
5.2 Ostatné pohľadávky	21,194.8		(233.1)	5 Záväzky voči tuzemským bankám		41,288.6	(3,137.4)
6 Cenné papiere		140,612.2	(10,802.2)	5.1 Peňažné rezervy bánk	37,232.1		(1,308.6)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	109,462.7		(-2,953.6)	5.2 Ostatné	4,056.5		(1,828.8)
6.2 Štátne v slovenských korunách	11,843.5		(3,867.8)	6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		3,219.0	(-67.1)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	19,306.0		(9,888.0)	6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	633.9		(580.8)
7 Majetkové účastiny		1,631.5	(-59.1)	6.2 Štátne fondy	2,585.1		(-647.9)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	1,511.5		(-59.1)	7 Ostatné pasíva		29,447.9	(-3,626.1)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)	7.1 Vklady klientov	2,561.4		(421.1)
8 Ostatné aktíva		21,038.0	(3,546.2)	7.2 Ostatné	26,886.5		(-4,047.2)
8.1 Úvery klientom	555.3		(18.9)	8 Čisté obchodné imanie		20,468.2	(81.6)
8.2 Ostatné	20,482.7		(3,527.3)	8.1 Vlastný kapitál	10,197.2		(0.4)
		255,061.1	(16,569.3)	8.2 Ostatné vlastné prostriedky	10,271.0		(81.2)
					255,061.1		(16,569.3)
Ing. Vladimír Masár guvernér		Ing. Anna Pastuchová, PhD. vrchná riaditeľka úseku informatiky					

Národná banka Slovenska		DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 10.06.1999 v mil. Sk					
AKTÍVA		Zmena oproti 31.05.99		PASÍVA		Zmena oproti 31.05.1999	
1 Zlato	1,400.9	(0.0)		1 Emisia obeživa	57,917.1	(50.4)	
2 Vklady v MMF	31,961.9	(-3.4)		2 Záväzky voči MMF	38,607.0	(-7.9)	
2.1 V cudzej mene	4,997.2	(-3.4)		2.1 V cudzej mene	11,642.3	(-7.9)	
2.2 V slovenských korunách	26,964.7	(0.0)		2.2 V slovenských korunách	26,964.7	(0.0)	
3 Vklady v zahraničných bankách a me- dzinárodných inštitúciáchv cudzej mene	5,713.3	(735.6)		3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám	31,540.2	(67.4)	
3.1 Vklady v zahraničných bankách	5,164.2	(737.2)		3.1 V cudzej mene	31,046.1	(67.4)	
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	549.1	(-1.6)		3.2 V slovenských korunách	494.1	(0.0)	
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene	20,187.3	(2,495.5)		4 Emitované cenné papiere	22,757.9	(-9,925.1)	
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám	35,612.6	(-131.1)		4.1 V zahraničí v cudzej mene	12,757.9	(74.9)	
5.1 Pohľadávky z refinancovania	14,553.5	(4.6)		4.2 Ostatné	10,000.0	(-10,000.0)	
5.2 Ostatné pohľadávky	21,059.1	(-135.7)		5 Záväzky voči tuzemským bankám	43,302.7	(2,014.1)	
6 Cenné papiere	130,317.1	(-10,295.1)		5.1 Peňažné rezervy bánk	39,672.6	(2,440.5)	
6.1 Zahraničné v cudzej mene	108,238.2	(-1,224.5)		5.2 Ostatné	3,630.1	(-426.4)	
6.2 Štátne v slovenských korunách	12,863.9	(1,020.4)		6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu	3,084.6	(-134.4)	
6.3 Ostatné v slovenských korunách	9,215.0	(-10,091.0)		6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	0.0	(-633.9)	
7 Majetkové účastiny	1,647.5	(16.0)		6.2 Štátne fondy	3,084.6	(499.5)	
7.1 Zahraničné v cudzej mene	1,527.5	(16.0)		7 Ostatné pasíva	29,177.8	(-270.1)	
7.2 Ostatné	120.0	(0.0)		7.1 Vklady klientov	3,082.1	(520.7)	
8 Ostatné aktíva	20,411.5	(-626.5)		7.2 Ostatné	26,095.7	(-790.8)	
8.1 Úvery klientom	548.3	(-7.0)		8 Čisté obchodné imanie	20,864.8	(396.6)	
8.2 Ostatné	19,863.2	(-619.5)		8.1 Vlastný kapitál	10,197.5	(0.3)	
	247,252.1	(-7,809.0)		8.2 Ostatné vlastné prostriedky	10,667.3	(396.3)	
					247,252.1	(-7,809.0)	
Ing. Vladimír Masár guvernér				Ing. Anna Pastuchová, PhD. vrchná riaditeľka úseku informatiky			

Národná banka Slovenska		DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 20. 06. 1999 v mil. Sk					
AKTÍVA		Zmena oproti 10.06.99		PASÍVA		Zmena oproti 10.06.1999	
1 Zlato	1,400.9	(0.0)		1 Emisia obeživa	60,095.6	(2,178.5)	
2 Vklady v MMF	31,975.8	(13.9)		2 Záväzky voči MMF	38,639.3	(32.3)	
2.1 V cudzej mene	5,011.1	(13.9)		2.1 V cudzej mene	11,674.6	(32.3)	
2.2 V slovenských korunách	26,964.7	(0.0)		2.2 V slovenských korunách	26,964.7	(0.0)	
3 Vklady v zahraničných bankách a me- dzinárodných inštitúciách v cudzej mene	4,316.9	(-1,396.4)		3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám	32,621.6	(1,081.4)	
3.1 Vklady v zahraničných bankách	3,763.6	(-1,400.6)		3.1 V cudzej mene	32,127.5	(1,081.4)	
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	553.3	(4.2)		3.2 V slovenských korunách	494.1	(0.0)	
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene	20,989.9	(802.6)		4 Emitované cenné papiere	22,778.2	(20.3)	
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám	35,597.5	(-15.1)		4.1 V zahraničí v cudzej mene	12,778.2	(20.3)	
5.1 Pohľadávky z refinancovania	14,601.0	(47.5)		4.2 Ostatné	10,000.0	(0.0)	
5.2 Ostatné pohľadávky	20,996.5	(-62.6)		5 Záväzky voči tuzemským bankám	41,608.0	(-1,694.7)	
6 Cenné papiere	132,357.3	(2,040.2)		5.1 Peňažné rezervy bánk	39,624.4	(-48.2)	
6.1 Zahraničné v cudzej mene	109,049.0	(810.8)		5.2 Ostatné	1,983.6	(-1,646.5)	
6.2 Štátne v slovenských korunách	13,861.3	(997.4)		6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu	2,986.5	(-98.1)	
6.3 Ostatné v slovenských korunách	9,447.0	(232.0)		6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	0.0	(0.0)	
7 Majetkové účastiny	1,657.3	(9.8)		6.2 Štátne fondy	2,986.5	(-98.1)	
7.1 Zahraničné v cudzej mene	1,537.3	(9.8)		7 Ostatné pasíva	28,763.0	(-414.8)	
7.2 Ostatné	120.0	(0.0)		7.1 Vklady klientov	2,658.3	(-423.8)	
8 Ostatné aktíva	20,215.8	(-195.7)		7.2 Ostatné	26,104.7	(9.0)	
8.1 Úvery klientom	574.5	(26.2)		8 Čisté obchodné imanie	21,019.2	(154.4)	
8.2 Ostatné	19,641.3	(-221.9)		8.1 Vlastný kapitál	10,197.5	(0.0)	
	248,511.4	(1,259.3)		8.2 Ostatné vlastné prostriedky	10,821.7	(154.4)	
					248,511.4	(1,259.3)	
Ing. Vladimír Masár guvernér				Ing. Anna Pastuchová, PhD. vrchná riaditeľka úseku informatiky			

